

Pirmą kartą JAV prezidentas George Bush, rugsėjo 13 d. kalbėdamas amerikiečiams ir pasauliui, pareiškė, kad dėl padarytos pažangos Irake, bus galima išvesti dalį karių jau šiemet. **AP**

REFERENDUMO ESMĖ – LIETUVOS PILIEČIAIS GALĖS TAPTI BET KAS

Vilnius, rugsėjo 13 d. (ELTA). Europos Parlamento narys Vytautas Landsbergis, baimindamasis nedidelio gyventojų aktyvumo per planuojamą referendumą dėl dvigubos pilietybės, išpėja, kad jis gali žlugti, o antroji pilietybė užsienio lietuviams būtų "kirste nukirsta". Tačiau teisininkai tikina, kad net neįvykus referendumui po kurio laiko jį būtų galima rengti pakartotinai.

Ketvirtadienį išplatintame pareiškime konservatorius kritikuoja socialliberalų siūlomą referendumą dėl dvigubos pilietybės ir nuogąstauja, kad jis gali žlugti. "Naujosios sąjungos vadas siūlo tokį referendumą: 'Pritariu, kad bet kurių kitų valstybių piliečiai gali būti ir Lietuvos Respublikos piliečiais'. Surašyta kitaip, bet sudeamosios dalys formulėje tos pačios, ir esmė tokia", - tvirtina V. Landsbergis.

Anot jo, nereikia nei konstitucinių sąlygų, nei prezidento dekreto – "tautos valia eilės užsieniečių, norinčių gyventi ir balsuoti Lietuvoje, rinksis įstatymo numatyta ir prireikus kaitaliojama tvarka prie policijos "pasų stalo".

"Kas tuose staluose amžiais dirbo, priminti nereikia. Jei bus nustatyta kita patikrinanti įstaiga, valdininkai juk visur sukalbami žmonės. Taigi Lietuva galės pagreitintai tapti kita šalimi, nors vardas dar ir išliktų", - sako europarlamentaras.

V. Landsbergio įsitikinimu, yra didelė tikimybė, kad balsuoti ateis tiek rinkėjų, kiek prastai ateina į rinkimus – maždaug pusė. "Pilietinės arba alinės mažumos atstovus į Seimą išrinkis, o 49 ar mažiau procentų viso elektorato tegavęs referendumas ims ir neįvyks,

- išpėja jis ir priduria: - Gal toks ir sumanymas; jau bene du kartus girdėjom apie negatyvaus referendumo išversstinį sumanymą, kai iniciatorių tikslas – kad neįvyktų. Pavyzdžiui, dėl narystės NATO". Tada esą būtų buvę aiškinama, kad tauta nenori, todėl neatėjo balsuoti. "Tada Seimas nesukvailiojo ir žmonės nepasirašinėjo. Dabar neįvykęs referendumas reikštų, kad antroji pilietybė užsienio lietuviams kirste nukirsta", - tvirtina konservatorius.

Naujoji sąjunga ragina kitamet su Seimo rinkimais surengti privalomąjį referendumą dėl Konstitucijos pakeitimo, kad būtų įteisinta dviguba pilietybė.

Jų siūlymu, referendumui turėtų būti pateiktas toks tekstas: "Pritariu, kad Lietuvos Konstitucijos 12 straipsnio 2 dalis būtų išdėstyta šitaip: "Lietuvos Respublikos pilietis gali būti ir kitos valstybės piliečiu".

Tokią iniciatyvą parašais parėmė 40 įvairių Seimo frakcijų narių.

Šiuo metu Konstitucija numato, kad dvigubą pilietybę Lietuvos piliečiai gali turėti tik išimtiniais atvejais. Pernai Konstitucinis Teismas išaiškino, kad būtina mažinti grupę asmenų, galinčių pretenduoti į dvigubą pilietybę, nes dabar tai yra pernelyg plačiai paplitęs reiškinys.

Tėvynės sąjungos pirminkas Andrius Kubilius anksčiau yra pareiškęs, kad iniciatyva rengti referendumą dėl dvigubos pilietybės gali baigtis tuo, jog Lietuvoje gyvenantys rusakalbiai igis dvi pilietybes ir Maskva galės paprasčiau ginti savo interesus.

JAV PREZIDENTAS UŽ ILGALAIKĘ MISIJĄ IRAKE IR RIBOTĄ DALINIŲ IŠVEDIMĄ

Washington, DC, rugsėjo 14 d. (AP). JAV prezidentas George W. Bush paskelbė apie dalinį amerikiečių karių išvedimą iš Irako ir kartu pasisakė už ilgalaikę paramą vyriausybei Bagdade. JAV turėtų teikti karinę, ekonominę ir politinę pagalbą Irakui ir po jo kadencijos pabaigos 2009 metų sausį, pareiškė Jungtinių Valstijų prezidentas ketvirtadienio vakarą savo kalboje per televiziją. Amerikiečių karių skaičius iki kitų metų liepos bus sumažintas iki 130 tūkst.

Prezidentas dar kartą atmetė reikalavimą baigti karinę misiją. JAV daliniai turi likti Irake, nes sukilėliai čia kelia grėsmę ir JAV saugumui, kalbėjo jis, pridurdamas, kad "kuo misija bus sėkmingesnė, tuo daugiau amerikiečių karių

galės grįžti namo".

Pasak G.W.Bush, iki Kalėdų namo bus grąžinti pirmieji 5 tūkst. 700 karių, iki liepos - keturios brigados, mažiausiai 21 tūkst. 500 vyrų. Tokia buvo JAV dalinių vado Irake generolo David Petraeus rekomendacija. Po to, kai metų pradžioje JAV kontingentas Irake buvo padidintas 30 tūkst. žmonių, šiuo metu čia dislokuoti 168 tūkst. JAV karių - daugiau nei kada nors anksčiau nuo karo pradžios. Iki šiol Irake žuvo daugiau kaip 3 tūkst. 700 amerikiečių.

"Irako politikai paprašė ilgalaikių santykių su Amerika, - sakė G.W.Bush. - Ir mes esame pasirengę kurti tokius santykius, kurie paremtų mūsų interesus regione". JAV turi padėti Irakui "įveikti tuos, kurie ke-

lia grėsmę jo ir mūsų ateičiai". Savo strategiją prezidentas pavadino tiltu tarp prieštarų interesų: vienoje pusėje yra žmonės, norintys, kad daliniai grįžtų namo, o kitoje pusėje vyrauja įsitikinimas, kad sėkmė Irake turi didžiulę reikšmę JAV saugumui.

Turėdamas omenyje gyventojų nepasitenkinimą misija Irake, jis pridūrė: "Kai kurie sako, kad mūsų pažanga Irake yra pernelyg vėlyva. Jie klysta. Niekada nevėlu smogti smūgi "Al Qaeda". Niekada nevėlu siekti laisvės. Ir niekada nevėlu paremti mūsų dalinius kovoje, kurią galime laimėti". Kartu G.W.Bush pripažino, kad vyriausybė Bagdade nepasiekė daugelio tikslų. Jis pareiškęs Irako politikams, jog reikia žengti pirmyn.

MINĖJOME ŠEŠTĄSIAS RUGSĖJO 11-OSIOS METINES

Amerikiečiai tylos minute paminėjo šeštąsias rugsėjo 11-osios išpuolių prieš JAV metines. Tylos minute išpuolių vietoje New York prasidėjo iškilminga aukų pagerbimo ceremonija. Kalbėdamas šalia tos vietos, kur stovėjo 2001 metų rugsėjo 11-ąją sugriauti Pasaulio prekybos centro "dvyiniai", New York meras Michael Bloomberg išpuolių aukų artimiesiems teigė: "Praėjo šešeri metai, bet skausmas vis dar neapleidžia mūsų".

Pagrobėjų valdomiems lėktuvams įsirežus į Pasaulio prekybos centro dangoraižius žuvo 2 tūkst. 750 žmonių. Jų pavardės buvo perkaitytos per ceremoniją. Nuspręsta į sąrašą įtraukti ir moters, dėl sugriautų dangoraižių nuodingų dulkių susirgusios plaučių vėžiu ir nuo jo mirusios, pavardę - Felicia Dunn-Jones.

Panašios ceremonijos vyko ir Vašingtone, kur trečiasis lėktuvas įsirežė į Pentagono pa-

JAV rugsėjo 11 d. prisimintos 2001 metų rugsėjo 11-osios kruvinų teroro atakų New York ir Washingtone aukos. **NY**

statą, ir Pensilvanijoje, kur nukrito ketvirtasis užgrobtasis lėktuvas, kurio keleiviai susigrūmė su "Al Qaeda" užgrobiejais. Amerikiečiams pagerbiant išpuolio aukų atminimą rugsėjo 11 d. internete pasirodė

nauja tariamai "Al Qaeda" vado Osama bin Laden vaizdajuostė. Įrašė balsas giria 2001 metų rugsėjo 11-osios išpuolių teroristus. Ar vaizdajuostė yra autentiška, kol kas nežinoma.

RUSIJOS DIPLOMATAI – ŠNIPAI

Mažiausiai pusė Rusijos diplomatinų misijų tarnautojų Didžiojoje Britanijoje yra susiję su užsienio žvalgybos tarnyba, teigia Britanijos dienraštis *The Telegraph*. Remdamasis šaltiniais Didžiosios Britanijos vyriausybėje, leidinys praneša, kad bendras Rusijos piliečių, akredituotų šios šalies ambasadoje, konsulate ir prekybos misijoje, skaičius yra 62. Tokiu būdu maždaug 30 iš jų yra susiję su žvalgyba prieš

Didžiąją Britaniją.

Užsienio žvalgybos tarnautojai ne tik renka slapтус karinius bei komercinius duomenis, bet ir stebi politinius emigrantus, gyvenančius Londone, aiškina *The Telegraph*. Kai kurių ekspertų manymu, Rusijos žvalgybos aktyvumas Didžiosios Britanijos teritorijoje atitinka "šaltojo karo" lygį. Be to, toks aukštas manomų žvalgybininkų, dirbančių jų šalyje, skaičius nesikeičia jau keletą

dešimtmečių. Įtampa tarp Londono ir Maskvos atsirado po to, kai Rusija atsisakė Didžiajai Britanijai išduoti Andrej Lugovoj, pagrindinį britų tyrėjų įtariamąjį buvusio Rusijos slaptojo agento Aleksandr Litvinenko nužudymo byloje. **ELTA**

Venesuelos prez. Hugo Chavez turi visas galimybes panaikinti šalies vadovo kadencijų apribojimus. Referendumas šiuo klausimu vyks š.m. gruodį ir H. Chavez gali tikėtis palankios jo baigties.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvoje Mindaugas Černiauskas išleido svarbią knygą “Europos tautų nacionaliniai himnai”. Autorius kruopščiai rinko medžiagą ir išleido su originaliais tekstais ir jų vertimais – kaip tie himnai atsirado. Jis net nurodo krikščioniškų ir musulmoniškų valstybių himnų skirtumus. Autorius tuos himnus pristato abėcėlės tvarka. Pabaigoje jis pristato ir Europos Sąjungos himną, kuriam buvo pasirinkta “Odė džiaugsmui”. Tai tekstas, kurį 1785 m. parašė F. Schiller, o muziką 1824 m. sukūrė Ludwig van Beethoven. Tai yra jo Devintosios simfonijos finalinė dalis ir Dievo kaip Aukščiausiojo išaukštinimas. Mindaugas Černiauskas specialiai aptaria dr. Vinco Kudirkos “Tautišką giesmę”, - Lietuvos himną, kaip jis tapo mūsų tautos himnu. Prof. Vytautas Landsbergis yra pasakęs, jog nė viena kita valstybė neturi tokio nuostabaus himno kaip Lietuva: “Kai kur iškilmingas pasižadėjimas, o kai kur lyg malda”.

Anykščių apylinkės Kurklių miestelyje įvyko renginys, kokio Lietuvoje nėra buvę. Ten už Rusijos Federacijos ambasados Lietuvoje lėšas buvo atnaujintos ir sutvarkytos Antrojo pasaulinio karo metais žuvusių raudonarmiečių kapinės ir taip pat atidengta paminklinė lenta, skirta 1918-1928 metais žuvusių už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę atminimui. Karių kapus ir nepriklausomybės gynėjams skirtą paminklinę lentą pašventino kun. Dainius Lukonaitis. Ten kartu žuvusius pagerbė ir Rusijos ambasados Lietuvoje pareigūnai. Lietuvių ir rusų kalbomis skambėjo žodžiai apie pagarbą žuvusiems, atlaidumą, mirusiųjų atminimo sergėjimą.

UAB “Amžinoji atmintis” organizacijos direktorius Alvydas Augaitis, kuri rūpinasi Antrojo pasaulinio karo kapinių tvarkymu Lietuvoje, praneša, kad jau atnaujinta 220 tokių kapinių, bet dar liko 34. Kai šis darbas bus baigtas, manoma, kad pradės tvarkyti ir Pirmojo pasaulinio karo aukų kapus.

Signatarų namuose, Vilniuje, rugpjūčio 22 dieną buvo atidarytas Nepriklausomybės Akto signataro Mykolo Biržiškos atminimo kambarys, minint jo gimimo 125-ąsias metines. Daug Lietuvos kultūrai ir istorijai nusipelnusio profesoriaus publicistika ir šiandien yra aktuali. Kambaryje yra daug vertingų jo buto baldų, knygų, rankraščių ir kitų asmeninių daiktų, kuriuos padovanavo M. Biržiškos vaikaičiai Amerikoje. Visuose M. Biržiškos veikaluose atsispindi didžiulė meilė Tėvynei ir tikėjimas jos išsilaisvinimu iš komunistinės okupacijos. Jis mirė 1962 m. rugpjūčio 24 d. Los Angeles per savo gimtadienį. Primename, kad 1946 m. aršus kolaborantas Juozas Žiugžda, tarybinės mokslo akademijos vardu paskelbė Liaudies komisarų tarybos nutarimą, kad prof. M. Biržiška ir prof. V. Krėvė-Mickevičius buvo pašalinti iš Mokslų akademijos narių.

Valstiečių-liaudininkų partijos suvažiavime partijos taryba nusprendė būsimojuose Seimo rinkimuose eiti kartu su Seimo pirmininko V. Muntiano “pilietininkais” ir su R. Ozolo centristais. Suvažiavime visą laiką buvo keliama jų vadės K. Prunskienės “nepaprasti” sugebėjimai ir darbai ir linkėjimai tapti Lietuvos prezidentu. Pertvarkytas ir nupirktas *Valstiečių laikraštis* spausdina didžiulius Žemės ūkio ministrės nuopelnus visai Lietuvai. Politikai vis garsiau kalba, kad kuriamas “valstiečių” ir “darbiečių” naujas “liaudies frontas”. Suvažiavime dalyvavo ir į Ameriką norįs atvažiuoti Rolandas Paksas.

Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Julius Sabatauskas pripažino, kad Lietuvos teisėjai vis dar gyvena pagal sovietinę tvarką.

Iniciatyvą kitamet kartu su Seimo rinkimais surengti referendumą dėl dvigubos pilietybės įteisinimo parašais parėmė jau 40 Seimo narių. Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcijos seniūnas Artūras Paulauskas pranešė, kad po jo siūlymu pasirašė visų Seimo frakcijų, išskyrus Liberalų sąjūdžio frakciją, atstovai. Seimo posėdžių sekretariate buvo įregistruotas atitinkamas parlamento nutarimo projektas.

Referendume būtų siūloma keisti Konstitucijos 12 straipsnio 2 dalį, kurioje numatoma, kad dvigubą pilietybę Lietuvos piliečiai gali turėti tik išimtiniais atvejais. Pasak A. Paulausko, Konstitucijos 12 straipsnio 3 dalis, kurioje teigiama, kad pilietybės įgijimo ir netekimo tvarką nustato įstatymas, ir toliau liktų galioti. Nutarimo projekte siūloma, kad visuotiniam piliečių balsavimui būtų teikiamas toks klausimo tekstas: "Pritariu, kad Lietuvos Respublikos pilietis gali būti ir kitos valstybės piliečiu". Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcija yra pareiškusi, kad Tėvynės sąjungos pirmininko Andriaus Kubiliaus siūlomos Pilietybės įstatymo pataisos, kurioms pritaria ir socialdemokratų vadas Gediminas Kirkilas, yra antikonstitucinės, ir kad dėl dvigubos pilietybės gali apsispręsti tik pati tauta. Šiuo metu Konstitucijoje galimybė turėti dvigubą pilietybę numatoma tik išimtiniais atvejais. Pernai Konstitucinis Teismas išaiškino, kad būtina mažinti grupę asmenų, galinčių pretenduoti į dvigubą pilietybę, nes dabar tai yra pernelyg plačiai paplitęs reiškinys.

LGITIC

SU RUSIJA - GRIEŽČIAU

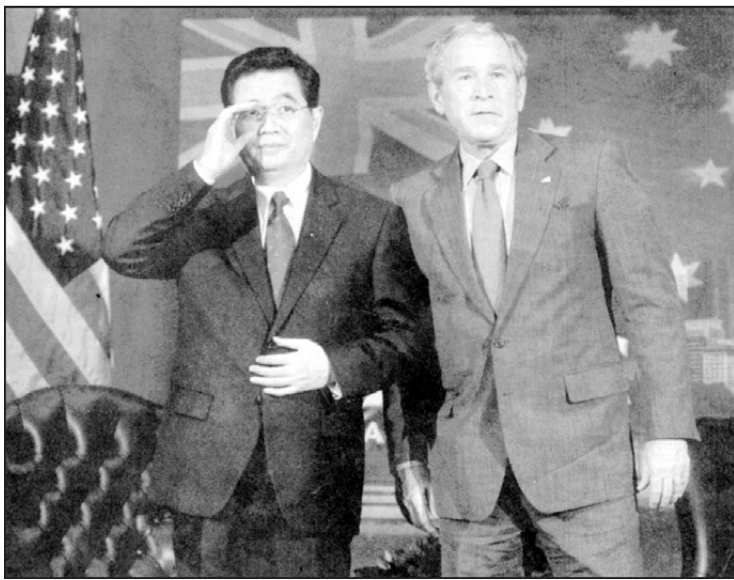
Europos Sąjunga privalo būti griežtesnė su vis labiau kategoriška Rusija per likusius prezidento Vladimir Putin valdymo mėnesius, teigė ES užsienio reikalų ministrai. "Mes norime konstruktyvių santykių su Rusija, tačiau norime, jog Rusija demonstruotu atsakomybę", - sakė Didžiosios Britanijos užsienio reikalų sekretorius David Miliband ES ministrų susitikime Portugalijoje.

ES gali suvaidinti kritiškai svarbų vaidmenį užtikrinant Rusijai narystę Pasaulio prekybos organizacijoje (PPO) prieš V. Putin pasitraukimą iš posto ateinančių metų pradžioje, tačiau mainais už paramą ES turėtų reikalauti, kad Maskva elgtųsi atsakingiau, teigė ministrai. "Daugelis yra sunerimę dėl suprastėjusio Rusijos elgesio", - teigė Didžiosios Britanijos pareigūnas.

Kelios ES šalys nepatenkintos, kad blokas nepasmerkė Maskvos dėl praėjusį mėnesį Gruzijoje numestos rusiškos raketos. Maskva Gruzijos kaltinimus dėl raketos pavadino "viešųjų ryšių triuku". "Mes nereagavome į tai ir nepateikėme Rusijai savo pozicijos šiuo klausimu, - sakė Latvijos užsienio reikalų ministras Artis Pabrikas. - Šis sistemingas lėtumas egzistuoja dėl to, kad negalime susitarti dėl bendros pozicijos ir bandome daryti kas geriausia nacionaliniu lygiu. Tai silpnina ES".

ES užsienio ryšių komisarė Benita Ferrero-Waldner pabrėžė, jog paradoksalu, kad ES ir Rusijos prekyba išauga 20 proc. per metus, nors ES "kyla vis daugiau klausimų" dėl žmogaus teisių ir demokratijos Rusijoje.

Estijos užsienio reikalų ministras Urmas Paet teigė, jog vystydama tvirtus pragmatinius santykius su Rusija ES turėtų geriau naudotis politinė-

JAV prez. George Bush ir Kinijos prez. Hu Jintao Sidnėje prieš prezidentų Azijos ir Ramiojo vandenyno valstybių vadovų konferenciją, tarėsi 90 minučių privačiai.

V.JUŠČENKA DĖL DIOKSINO KALTINA RUSIJĄ

Ukrainos prezidentas rugšėjo 11 d. apkaltino Rusiją kliudymu tirti sąmokslą jį nužudyti nuodingu dioksinu. Viktor Juščenka papasakojo *The Times*, kad Rusija atsisakė bendradarbiauti net kai jis tiesiogiai kreipėsi į prezidentą V. Putin. Paklaustas, ar jis tiki, jog bandymas jį nužudyti buvo planuojamas valstybės lygiu, V. Juščenka atsakė: “Tai nebuvo privatus veiksmas.”

Rusija yra vienintelė šalis, atsisakiusi pateikti Ukrainos tyrėjams jos laboratorijoje gauto dioksino pavyzdžių analizei. Rusijos generalinis prokuroras taip pat nepaisė reikalavimų išduoti į Rusiją pabėgusius ukrainiečius įtariamuosius.

“Šios formulės dioksiną gamina trys pasaulio laboratorijos. Labai lengva nustatyti

mis ir ūkinėmis galiomis, ypač remiant Maskvos pastangas įstoti į PPO dar iki šių metų pabaigos.

"Mums embargas yra rimtas reikalas", - teigė Lenkijos užsienio reikalų ministrė Anna Fotyga kalbėdama apie jau 21 mėnesį galiojantį Maskvos draudimą importuoti lenkiškus mėsos produktus.

ELTA

medžiagos kilmę, nieko stebuklingo tame nėra,” – pasakė V. Juščenka, kurio veide vis dar matyti po apnuodijimo likę randai. “Pavyzdžius pateikė dvi valstybės, o Rusija nepateikė. Be abejo, tai apsunkina tyrimo procesą.”

Prieš tris metus V. Juščenka ir V. Janukovič kovos dėl Ukrainos prezidento posto įkarštyje 2004 m. rinkimų metu V. Juščenka buvo bandyta nužudyti. V. Putin atvirai rėmė V. Janukovič, kuris šiuo metu yra Ukrainos ministras pirmininkas, ir nepalaikė jo provakarietiško priešininko.

V. Juščenka buvo skubiai nugabentas į kliniką Austrijoje, kurios specialistai rado jo kūne dioksino kiekį kuris 6 tūkst. kartų viršijo normą. Jis išgyveno, nors jo veidą ir sudarkė gilūs randai. Galų gale visuomenei pasipiktinus suklustotais rinkimų rezultatais ir sukėlus Oranžinę revoliuciją, V. Juščenka buvo išrinktas Ukrainos prezidentu.

V. Juščenka (53 m.) pasakė, kad oficialus tyrimas yra beveik baigtas. Jis pridūrė, kad jau nustatyti visi asmenys, kurie dalyvavo pasikėsinyje. “Tyrėjai žino kas, kur, kada ir kokia medžiaga buvo naudojama.”

ELTA

KARALIAUČIUJE NUŽUDYTAS DAR VIENAS STATYBŲ VERSLININKAS

Karaliaučiuje nušautas dar vienas verslininkas. Per pusę metų tai jau penktas pasikėsinimas į statybų verslu srityje užsiimančius asmenis. Pasak tos srities teisėsaugos pareigūnų, į trisdešimt trejų metų statybos verslu užsiėmusį Andrejų Žigarij.

Iki šiol nerastas prieš puspenkto mėnesio dingęs statybų bendrovės “Rosslittroj” generalinis direktorius ir didžiausias jos akcininkas lietuvis Stanislovas Jucius. Nerastas ir S. Jucių pakeitusio bendrovės direktoriaus verslininko Aleksandro Siomkino - žudikas.

LRT

Pirmasis APEC – Azijos ir Ramiojo vandenynų šalių ekonominio bendradarbiavimo organizacijos – viršūnių susitikimo posėdis vyko rugšėjo 8 d. Sidnėjaus operos teatre.

ELTA

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija “Viltis”, Inc.

Algirdas V. Matulionis, *Pirmininkas / President*

Vytautas Radžius, *Redaktorius / Editor*

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

**NAUJI, NEŽINOMI
LIETUVOS OKUPACIJOS FAKTAI**

Istorija tęsiasi. Iš jos mokomės, ji svarbi dabarčiai ir ateičiai. Ypač svarbu žinoti tai, kas įvyko Lietuvoje per pastaruosius penkiasdešimt metų.

Estijoje kilo neramumai dėl to, kad vyriausybė į karių kapines iš Talino miesto centro perkėlė kelių per Antrąjį pasaulinį karą žuvusių sovietų karių palaikus. Apie tai vertinimus pareiškė dr. Arvydas Anušauskas, neseniai buvęs Amerikoje ir kalbėjęs panašiomis temomis. “Visa tai kartu parodė ir rusų ultranacionalistų norą spekuliuoti karo aukų atminimu, siekiant paremti Rusų interesų realizavimą Baltijos šalyse. Nepaisant to, kad Rusija vengia pripažinti Lietuvos okupaciją remiantis bendrosiomis tarptautinės teisės normomis, okupacija ir iš jos išplaukiančios pasekmės yra nenuginčijamos. Lietuvių tautos atmintis nebuvo ištrinta ir sovietinės kariuomenės vaidmuo okupuojant Lietuvos Respubliką nebuvo pamirštas”.

Lietuvoje minint Laisvės dieną ir 14-ąsias Rusijos kariuomenės iš Lietuvos išvedimo metines, buvo pristatyta nauja knyga “Okupacinė kariuomenė Lietuvoje”. Jos autorės yra Inga Arlauskaitė ir Raminta Kšanytė-Amstrong. Knygos pristatymas lietuvių visuomenei vyko Krašto apsaugos ministerijoje.

Knyga parašyta remiantis dar netyrinėtais Lietuvoje išlikusiais okupacinės kariuomenės archyvais, kurie dėl skubėjimo turbūt liko neišgabenti į Rusiją. Vienas svarbus dokumentas yra – Baltijos jūroje nuskandintų cheminių ginklų nuorodos. Tie duomenys paskelbti pirmą kartą, o apie tuos mirtinus “nuskandinimus” autorėms patvirtino žvejys, kuris pokario metais tarnavo laivyne.

Kitas, labai įdomus faktas, tai džiaugsmas gerais Lietuvos keliais. Tačiau ne visi žino, kad daug jų buvo nutiesti kariuomenės tikslams. Tos aerodrominės aikštelės – specialiai išplatinti kelio ruožai – buvo pritaikyti leisti karinei aviacijai. Jos išlikusios autostradoje Kaunas- Klaipėda. Bet nemažai kelių dėl tos pačios priežasties kariuomenei nebuvo tiesiama.

Knygoje pabrėžiama, jog vadinti Lietuvos komunistus sovietų kariuomenės “tarnais” ne visada galima, nors kariškių reikalavimai dažnai būdavo tenkinami. Bet būta ir kitaip, pavyzdžiui, kai karinis dalinys prašė sklypo ant Rambynų kalno, tai tuometinis miškų ir ūkio ministras Algirdas Matulionis po ilgo susirašinėjimo sugebėjo išsaugoti Rambyną nuo sovietų kariškių sunaikinimo.

Autorės, atradusios anksčiau nežinomus dokumentus, atskleidžia sovietinės armijos paslaptis, pasirengimą branduoliniam karui ir Lietuvos valdžios pastangas gelbėti Lietuvos jaunuolius. Ir daug kitų nežinomų istorijos faktų. Ši knyga leidžia geriau suprasti okupuotos Lietuvos valdymą ir kontrolę, ir įvertinti užrašus “visiškai slapta” slėptą marionetinę A. Sniečkaus poziciją ir suvokti tuometinės sovietinės Lietuvos visuomenės interesų ignoravimo priežastis, suprasti okupacinės kariuomenės vaidmenį darant poveikį Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimui 1990-1991 metais, rašo *Lietuvos žinios*. **S. Tūbėnas**

**VYTAUTO POCIŪNO ŽŪTIES TYRIMĄ
GESINTI NEVALIA**

Kaip teigia žiniasklaida (Bernardinai.lt, 2007-08-30), europarlamentaras Vytautas Landsbergis išplatino pareiškimą dėl stiprėjančių pastangų išardyti darbo grupę, tiriančią Vytauto Pociūno žūties aplinkybes. Pareiškime teigiama:

"Jeigu neskaidrumo šalininkams pavyks išardyti premjero potvarkiu sudarytą darbo grupę V.Pociūno žūties aplinkybėms tirti, Tėvynės sąjungai derėtų paremti laikinai atidėtą Piliečių santalkos idėją sudaryti nepriklausomą visuomeninę darbo grupę. Į ją savo noru galėtų ateiti ir valdžios pareigūnų kaip Lietuvos piliečių. Grupė svarstytų, regis, tai, kas kompleksiskai netiriama: V. Pociūno išstūmimą iš VSD, nepaprastai skubų jo išsiuntimą iš Lietuvos ir žūtį prieštaringsomis aplinkybėmis prieš metus Breste.

Konstitucija niekam nedraudžia, priešingai, garantuoja piliečių teisę sudaryti asociacijas bet kurio bendro, juo labiau viešojo, intereso pagrindu, svarstyti bet ką ir turėti bei reikšti savo nuomonę. Jeigu valdžia draustų arba kliudytų tai daryti, ji elgtųsi nekonsistenciškai. Piliečiai, įgyvendindami šias savo teises, elgiasi konstituciškai. Platesnės skaidrumo ir teisingumo kaip viešojo intereso asociacijos pagrindą galėtų sudaryti Piliečių santalkos, Tėvynės sąjungos, Lietuvos Sąjūdžio nariai bei dalyviai".

Iš tikrųjų, pastangos akivaizdžiai žmogžudystę paversiti nelaimingu atsitikimu, vengimas ją tirti iki aiškos bylos baigties prilygsta (labai panašu) kagėbistinio pėdsako bei braižo naikinimui. Bylos

sukeltą rezonansą gesinti nevalia, todėl europarlamentaro siūlymą turėtų paremti paminėtos organizacijos bei atskiri piliečiai. Visuomeninei komisijai sudaryti užtenka europarlamentaro pateiktos iniciatyvos. Tokia komisija galėtų aprėpti ne vien kodeksų bei Vyriausybės užduotimi numatytas aplinkybes, bet visas, kurios leistų iškelti naujus klausimus teisėsaugos institucijoms bei, remiantis sukaupta gausėsne medžiaga, padaryti patikimas išvadas. Komisija galėtų ir turėtų įvertinti valstybės institucijų bei žiniasklaidos elgesį, sąmoningai ar nesąmoningai atsainiai tiriant valstybei svarbią bylą, skleidžiant melagingą informaciją visuomenei.

Algimantas Zolubas

**LIETUVA KALTINA HOLOKAUSTO ISTORIKA
PRISIDĖJUS PRIE LIETUVIŲ ŽUDYNIŲ**

Lietuvos generalinis prokuroras Algimantas Valantinas svarsto, ar pradėti tyrimą prieš buvusio "Yad Vashem" holokausto muziejaus direktorių Ichaką Aradą, kuris įtariamas prisidėjęs prie sovietinės armijos vykdytų lietuvių žudynių Antrojo pasaulinio karo metu, rašo Izraelio laikraštis *Haaretz*.

Izraelio teisingumo ministerijai skirtame laiške Lietuva prašo leisti apklausti Lietuvoje gimusį istoriką ir buvusį Izraelio ginkluotojų pajėgų brigados generolą dėl kaltinimų žmogžudystėmis, kurie buvo iškelti viename vietos žurnalo straipsnyje remiantis jo bio-

grafija ir parodymais, duotais bendradarbiavimu su nacistais kaltintų lietuvių - Aleksandro Lileikio ir Algimantas Dailidės - byloje.

Neoficialūs vyriausybinių šaltinių patvirtino, kad toks Lietuvos prašymas buvo gautas. Priduriama, kad Izraelis mano, jog tai "nieko tokio baisaus".

I. Aradas neseniai buvo atvykęs į Vilnių ir dalyvavo Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti darbe. Reaguodamas į jam pateiktus kaltinimus I. Aradas atsisakė vėl atvykti į Vilnių tęsti darbą komisijoje.

**PASITRAUKĖ RUSIJOS
VYRIAUSYBĖ**

Priėmęs Michail Fradkov vyriausybės atsistatydinimą, Vladimir Putin į ministro pirmininko postą pasiūlė Rusijos Finansų monitoringo komiteto vadovo Viktor Zubkov kandidatūrą. Tokią informaciją žurnalistams pateikė parlamento pirm. Boris Grizlov, praneša "RIA Novosti". Jis taip pat pažymėjo, jog trisdešimt metų V. Zubkovo veikla siejosi Sankt Peterburgo apskritimi. "Jis vadovavo kolūkiams, vadovavo kolūkių sąjungoms, buvo Priozersko miesto komiteto partijos pirmasis sekretorius, dirbo Smolne".

Iki šiol realiausiu kandidatu pakeisti V. Putiną 2008 metų gegužę vyksiančiuose prezidento rinkimuose buvo laikomas dabartinis vicepremjeras S. Ivanov.

V. Putin, remiantis Konstitucija, trečiosios kadencijos siekti negali.

"Šalis artėja prie parlamento rinkimų, po kurių tada vyks prezidento rinkimai", - sakė V. Putin. Anot jo, vyriausybės aparatas turi rengtis rinkimų periodui ir laikotarpiui po prezidento rinkimų. V. Putin pabrėžė, kad M. Fradkov toliau eis premjero pareigas, kol Dūma patvirtins jo įpėdinį.

S. Ivanov laikomas V. Putin favorit. Abu jie yra kilę iš Sankt Peterburgo ir abu čia pradėjo savo karjerą saugumo struktūrose, kuri vėliau juos atvedė į Maskvą. Čia V. Putin savo ištikimą bendražygį pradžioje paskyrė gynybos ministru, o vasarį - pirmuoju vicepremjuru.

Gruodžio 2-ąją Rusijoje vyks parlamento rinkimai. Penktieji Dūmos rinkimai nuo Sovietų Sąjungos žlugimo 1991-aisiais pirmą kartą vyks pagal proporcinę rinkimų sistemą. Vyriausybės kritikai reiškia nepasitenkinimą dėl rinkimų įstatymo sugriežtini-

mo. Pirmą kartą rinkimuose galės dalyvauti tik partijos, atskiri kandidatai to daryti negalės. Partijos, be to, turi turėti mažiausiai 50 tūkst. narių. Kad patektų į parlamentą, partijoms reikės įveikti 7 proc. barjerą, o ne 5 proc. kaip iki šiol.

"Pensinio amžiaus valdininkas" - taip naująjį Rusijos vyriausybės vadovą Viktor Zubkov apibūdino internetinis laikraštis "gazeta.ru". 65 metų V. Zubkov iki šiol Rusijos visuomenei buvo beveik nežinomas. Daugelio nuomone, jis vadovaus vyriausybei tik pereinamuoju laikotarpiu.

Rusijos parlamentas rugsėjo 14 d. patvirtino Viktor Zubkov šalies ministru pirminku. Tokiu būdu jis tampa devintuoju ministrų kabineto vadovu šiuolaikinės Rusijos istorijoje nuo 1992 metų. Už V. Zubkov kandidatūrą balsavo 381 deputatas, prieš - 47, o 8 parlamento nariai susilaikė. Balsavimas buvo atviras. **LRT**

ISPANIJOJE SUPLĖŠYTA MŪSŲ TRISPALVĖ

Prieš Lietuvos ir Prancūzijos rungtynes į konfliktą su policija įsivėlęs ir suimtas Lietuvos sirgalių vadovas Tomas Balaišis, pravarde Sėkla buvo apklaustas. Jei anksčiau kalbėta apie maždaug 350 eurų baudą, dabar pareigūnai mini teistumą nuo 1 iki 3 metų lygtinai.

Iš Sėklos atimti visi daiktai bei dokumentai. Su lietuviu niekas negali bendrauti išskyrus Lietuvos ambasados išskirtą vertėją, padedantį susikalbėti su ispanų policininkais.

Kalbėdamas su Lietuvos ambasados Ispanijoje atstovais, Sėkla pasakojo, jog sąlygos policijoje nėra blogos.

Ispanijoje prieš Lietuvos ir Prancūzijos rungtynes lietuvių sirgaliams susistumdžius su Madrido policija, konflikto pasekmes imasi glaistyti politikai ir diplomatai.

Lietuvos ambasadorius Ispanijoje inicijuos tarnybinį pareigūnų tyrimą, ar iš tikrųjų šie sudraskė lietuvišką trispalvę, o Lietuvoje ir Ispanijoje esantys krepšinio aistringieji imasi protesto akcijų pasipiktinimui išreikšti.

Premjeras Gediminas Kirilas, reaguodamas į pranešimus, kad Ispanijoje buvo suplėšyta Lietuvos vėliava ir sumušti sirgaliai, telefonu kalbėjosi su ambasadoriumi Ispanijoje Mečiu Laurinkumi.

Vyriausybės teigimu, M. Laurinkus pats pirmadienio vakarą buvo nuvykęs į policijos nuovadą, kur kalbėjosi su sulaikytais sirgaliais ir policininkais. "Abiejų pusių versijos apie incidentą absoliučiai priešingos, todėl ambasadorius šiandien įteiks pareiškimą Madrido sporto komplekso, kur įvyko incidentas, apsaugos tarnybos vadovui, prašydamas atlikti tarnybinį patikrinimą dėl šio įvykio", – teigiama Vyriausybės pranešime.

Šiuo metu Madride vyksta Lietuvos krepšinio draugų teismas, kuriame dalyvauja Lietuvos ambasados konsulas Mindaugas Gabrėnas. Teisme ambasada lietuviams skyrė advokatą.

Be to, po pirmadienio incidento Seimo liberalų frakcija ketina kreiptis į Ispanijos ambasadorių Lietuvoje dėl nepagarbos mūsų šalies vėliavai ir lietuviams. "Norime, kad tokie įvykiai, kai buvo negerbiamas ne tik mūsų šalies nacionalinis simbolis, bet ir piliečiai, daugiau nebesikartotų", – sakė liberalas Gintaras Steponavičius.

Pasipiktinę Madrido policijos veiksmais, kai buvo suplėšyta valstybinė vėliava ir praskelta Lietuvos aistringųjų va-

dovo Tomo Balaišio-Sėklos galva, krepšinio mėgėjai Vilniuje, prie Ispanijos ambasados, surengė piketą.

Lietuvos sirgaliai atsinešė šalies trispalvių ir sulamdytą Ispanijos vėliavą. Ramiai stovėję ir kelis kartus sušukę Lietuvos vardą, gerbėjai sulaukė ir policijos pareigūnų dėmesio.

Prie Ispanijos ambasados atvykę du pareigūnai kelias minutes ramiai stebėjo įvykius, tačiau vėliau, priėję prie jaunuolio, kuris veidą slėpė po juodos medžiagos kauke, paprašė ją nusiimti. Jam nesutikus pareigūnai grįžo prie tarnybinio automobilio. Pikeitui pasibaigus ir protestuotojams skiriantis pareigūnai pasivijo kaukėtą jaunuolį ir paprašė jį vyksti į policijos nuovadą.

Paklausti susirinkusių žiniasklaidos atstovų, koku pagrindu jie sulaiko piketuotoją, pareigūnai paaiškino, kad pastarasis pažeidė Susirinkimų įstatymo nuostatas.

Lietuvos rinktinės gerbėjas galiausiai pakluso policininkų reikalavimui vyksti į nuovadą ir nesipriešindamas įsėdo į tarnybinį automobilį.

Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo 8 straipsnio pirmajame punkte nustatyta, kad susirinkimų dalyviams draudžiama slėpti veidus po kaukėmis ar kitaip maskuotis, nes "tai liudija apie jų pasirošimą padaryti teisės pažeidimus".

Už Susirinkimų įstatymo pažeidimą Administracinės teisės pažeidimų protokolo 188 (7) straipsnio pirmojoje dalyje numatyta bauda nuo 500 iki 2000 litų arba administracinis areštas iki 30 parų.

Be to, Madride per rugsėjo 12 d. rungtynes su Slovėnija visi Lietuvos žmonės sutarė apsirišti galvas bintu bei taip palaikyti policininkų sutalžytą Sėklą.

LRT

Amerikos lietuvių Tautinės sąjungos Čikagos skyriaus gegužinės rengėjai š.m. rugsėjo 2 d. Ateitininkų namų Ažuolyne. Iš kairės: Jūratė Variakojienė, svečias iš Clevelando "Vilties" draugijos, kuri leidžia "Dirvą" pirm. Algirdas Matulionis, ALTS valdybos pirm. Petras Buchas, ALTS Čikagos skyriaus pirm. Matilda Marcinkienė, Irena Dirdienė ir Jonas Variakojis. *Jūratės Variakojienės nuotr.*

POLITIKOS KOMENTARAI

Kęstutis Girnius:

RUSIJA ŠALTAJAM KARUI NESIRUOŠIA

Rusija vis dažniau meta iššūkius Vakarams. Praeitą savaitę Maskva pasiūlė buvusį Čekijos centrinio banko vadovą Jozef Tošovskį Tarptautinio valiutos fondo vadovu.

Taip Rusija protestuoja prieš ES nuostatą, kad tik ji ir JAV gali nutarti, kas vadovaus fondui ir Pasaulio bankui.

Rusijos siūlymą šiltai priėmė kai kurios besivystančios šalys. O antradienį įtakingas Anglijos dienraštis *Financial Times* griežtai kritikavo Europos Sąjungos pastangas į šį postą prastumti prancūzų ekonomisto Dominique Strauss-Kahn kandidatūrą. Pasak *Financial Times*, D. Strauss-Kahn visiškai netinka šioms pareigoms, o europiečiai neturėtų elgtis lyg tebeegzistuojų jų imperijos, tad ir teisė priimti savo valią besivystančioms šalims. Tai neginčytinas Rusijos diplomatijos laimėjimas, suteikiantis Kremliui galimybę vaizduoti save silpnųjų šalių gynėju.

Rusijai labiau rūpi parodyti savo augančią karinę galią.

Neseniai ji atnaujino savo bombonešių skrydžius už šalies ribų. Liepos pabaigoje du Rusijos tolimojo nuotolio bombonešiai priartėjo prie Norvegijos ir Didžiosios Britanijos oro erdvės, o rugpjūtį rusų bombonešiai per pratybas priartėjo prie Guamo salos Ramiajame vandenyne, kur yra JAV karinė bazė. Pasak prezidento V. Putin, bombonešių skrydžių atnaujinimas yra atsakymas į kitų valstybių keliamą grėsmę.

Gaminamos naujos strateginės raketos, stengiamasi atnaujinti karinį laivyną. Per pa-staruosius šešerius metus keturis kartus padidėjo gynybos išlaidos, metų pradžioje ministro pirmininko pirmasis įpėdinis Sergej Ivanov pranešė, kad Rusija skirs beveik 200 milijardus dolerių ginkluotosioms pajėgoms stiprinti.

Prieš kelias savaites Rusijoje vyko šešių Šanchajaus bendradarbiavimo organizacijos šalių – Rusijos, Kinijos, Kazachstano, Kirgizijos, Tadžikistano ir Uzbekistano – karinės pratybos. Šių šalių vadovų susitikime Biškeke dalyvavo ir Irano prezidentas Ahmadinejad, bene didžiausias Amerikos priešininkas.

Amerika ir NATO santūriai reaguoja į Maskvos pastangas demonstruoti savo karinį pajėgumą, nes puikiai supranta, kad išskyrus branduolinę ginkluotę Maskvos ginklai yra pasenę, ne itin veiksmingi, tad nesukelia Vakarams pavojaus. Prie Guamo salos priartėję bombonešiai "Lokys" lėtai skrenda, negali greit manevruoti ar išiveržti į NATO šalių oro erdvę. Nebūtų sunku juos numušti, nors jie gal pajėgtų paleisti sparnuotąsias raketas.

Tad daugelis žinovų su šypseną priėmė V. Putin pastabas apie tai, ką jis vadino Rusijos strateginės aviacijos skrydžių atnaujinimu.

Rusija per ištisą dešimtmetį nepagamino nė vieno naujo karo lėktuvo, o didesnę dalį pagamintų lėktuvų pardavė Kinijai ir Indijai, nes pati neturėjo lėšų juos nusipirkti. Apie strateginių operacijų atnaujinimą bus galima kalbėti, tik jei Rusija kokius penkiolika metų intensyviai investuotų į karo aviaciją.

Jei Vakarų žinovai laiko Rusijos karo aviaciją Potiomkino kaimu, tai jie dar menkliau vertina Rusijos karo laivyną ir sausumos kariuomenę. Povandeniniai laivai ir šarvuotieji yra pasenę, kareiviai yra prastai apginkluoti ir išmokyti, vos pajėgę susidoroti su čečėnų sukilėliais.

Akivaizdu, kad Šanchajaus bendradarbiavimo organizacija netaps naujuoju Varšuvos sutarties paktu. Organizacija neturi ir neturės vieningos struktūros ir vadovybės. Rusija ir Kinija nėra sąjungininkės, jos viena į kitą žiūri įtariai. Pekinas skeptiškai vertina Kremliaus pastangas didinti organizacijos karinį vaidmenį, nepasiryžęs Maskvos pavyzdžiu siekti konfrontacijos su Amerika. Nors Vidurio Azijos šalys turi artimus ryšius su Rusija ir daugelis jų elito geriau kalba rusiškai negu savo gimtąja kalba, jos akla neremia Maskvos, ypač jei verčiamos rinktis tarp Rusijos ir Kinijos.

Rusija puikiai supranta savo ginkluotųjų pajėgų trūkumus ir atsilikimą. Tad žvanginimusi ginklais siekiama didinti V. Putin ir jo valdžios populiarumą pačioje Rusijoje, kelti Rusijos įvaizdį pasaulyje, paveikti Europos ir besivystančių šalių gyventojus. Bet nesi-rengiama naujam Šaltajam karui, kol kas ir rimtoms ginkluotės varžyboms.

bernardinai.lt

Lietuvoje Seimas Rudens sesiją pradėjo naujojoje Seimo posėdžių salėje.

EUROPOS KELIAS, KURIO NEPAJĖGIA PRISIMINTI DABARTINĖ "NEPRIKLAUSOMOJI" ŽINIASKLAIDA

Jonas Jasaitis

Už Lazdijų buvusioje sovietinėje pasienio užkardoje buvo pasirengta kovos veiksams. Už spygliuotos vielos užtvary, tarp krūmokšnių styrojo paruošta karinė technika. Maskviškė "Vremia" (liet. – "Laiakas") kelias dienas, likusias iki "Europos kelio", be perstojo klykė, kad vakarinę SSRS sieną iš vidaus puls "ekstremistų" (separatistų, nacionalistų ir t.t.) gaujos. Jie daužys pasieniečius plytgaliais ir akmenimis, o gal net šaudys ir mėtys granatas...

Tačiau ką iš tikrųjų išvydo kareiviai tą saulėtą "Europos kelio" popietę? Netoli nuo užkardos plytinčiame slėnyje suplevėsavo milžiniško dydžio Lietuvos trispalvė. Prie jos įvyko trumpas keliolikos tūkstančių renginio dalyvių susitikimas. Aptarta renginio tvarka, pakartota apie nepalaužiamą pasiryžimą siekti Lietuvos laisvės ir jos tarptautinio pripažinimo taikiomis priemonėmis. Dainuojančių būreliai prisitindavo prie užkardos vartų. Žmonės ilgesingai dairydavosi į anoje sienos pusėje banguojančius lietuviškus klonius, skaudžiais istorijos smūgiais atskirtus nuo Lietuvos. Kai kurie bandydavo šnekinti jaunučius kareivėlius, iš svetimų kraštų suvežtus į šį mūsų žemės pakraštį. Dar kiti laukė, kada pagal išankstinį susitarimą turėtų būti pakeltos užtvaros ir leista pėsčiomis nukeliauti iki artimiausio miestelio. Pagyvenęs dzūkas vis aiškino aplinkiniams, jog tikisi aplankyti netoliese (bet už "rubežiaus") esantį brolio ūkį, kurio dar niekada nėra matęs. Ne vienam to įsimintino renginio dalyviui tai galėjo tapti pirma proga nors trumpam atsidurti kitoje "geležinės uždangos" pusėje. Tačiau ne visi galėjo ja pasinaudoti, nes rytojaus dieną namuose laukė savi rūpesčiai. Tą patį vakarą, temstant jie grįžo į namus. Iki tol nematyto ilgumo automobilių žiburėlių juostos nuvingiavo Dzūkijos keliais, kurie vietomis buvo tokie siauri ir duobėti. Bet tai buvo Vilties keliai, kuriais, kaip tikėtasi, vieną dieną bus galima nekliudomai važinėti. Tikėjome, kad netrukus ateis ta diena, kai prie užkardos nebestovės svetimi kareiviai.

Tik kodėl dabar, kai Lietuva jau ketvirtį metų yra pilna teise Europos Sąjungos nare, didžioji "nepriklausomoji" žiniasklaida nuožmiai nutyli aną Europos kelio datą? Nejaugi tik todėl, kad tada mūsų niekas nesiruošė fotografuoti iš kosmoso? Nederėtų nepamiršti,

jog kuklūs ano "Europos kelio" žiburėliai įžiebė laisvės viltį naujiems tūkstančiams lietuvių. O gal todėl, kad tie mūsų didieji laikraščiai kasdien kala į galvas, esą politika – purvinas reikalas?

Taip, tai irgi buvo politika. Švari ir šviesi. Ir jei šandien murmame apie nešvarius politikierių darbus, tai gal ne politika - tiesiogine to žodžio prasme - dėl to kalta, o į ją pralindę "pinigų kartos" atstovai, seniai praradę kilniųjų jausmų dovaną? Kova už tėvynės nepriklausomybę buvo grindžiama nesavanaudiškumu. Niekas nelaukė dovanų iš kosmoso. Žmonės puikiai suprato, kad bus sunku. Bet buvo vienas, pats svarbiausias "atskaitos taškas": **laisvėje negali būti blogiau, negu priespaudoje.** Kieno politika privedė prie to, kad dalis išsivadavusios Lietuvos žmonių atsidūrė šurpiame skurde? Ar tik patys nuskurdusieji kalti, nes jie, atseit, buvę nerangūs ir nesugebėję "pristaikyti prie naujovių". Kai vieniemyje senam žmogui nereikės bijoti, jog naktį jį gali užpulti banditai ir dėl kelių paskutinių litų nužudyti, nebebus reikalo planuoti ir tokių rinkiminių apšvietimo bei fotografavimo iš kosmoso "akcijų". Lietuva tada tikrai pašviesės, kai joje pagaliau įsiviešpataus teisė, o ne jos imitacija, kai į politiką ateis ne "pinigų kartos" pasiuntiniai.

ILGAS KELIAS Į GĖRĮ EUROPOS SAJUNGOJE

1. Pagarba įstatymui – pagarba žmogui

Kopti iš aklavietės, į kurią Lietuvą įstūmė "elitu" pasivadinsi valdančioji grupuotė, galima tik vienu keliu: besąlygiškai laikantis įstatymų dvasios. Įstatymas turi būti taikomas absoliučiai vienodai, neatsižvelgiant į asmens užimamas pareigas, turtinę padėtį, ryšius su įtakingais pareigūnais ir t.t. O ką matome?

Prekybininkų klanas prieš trejetą metų bandė šantažuoti Vyriausybę, kad būtų atšaukti "per griežti", kaip jie tikino, draudimai pardavinėti svaigalus nepilnamečiams. Atseit, todėl jie ir toliau reikalaus asmens dokumentų iš visų pirkėjų, įvedinės jų duomenis į kompiuterius ir kitaip tyčiosis tol, kol tie draudimai bus panaikinti. Žiniasklaidoje jų atstovai atvirai grasino "tęsti akciją". Jiems buvo nesvarbu, kad pažeidžiamos pirkėjų teisės, kad mūsų valstybė žeminama pasaulyje.

Jiems svarbūs tik savojo klando interesai, nors ir nesiderinantys su pasaulyje visuotinai priimtomis teisės ir dorovės normomis.

Kokio atsako tokie veiksmai susilauktų, pavyzdžiui, Didžiojoje Britanijoje arba Jungtinėse Amerikos Valstijose? Atsakas į bet kurios suinteresuotos grupės bandymą šantažuoti valstybę būtų greitas ir vienareikšmis: **tokių veiksmų iniciatoriai tuoj pat atsidurtų už grotų. Beje, ilgiems metams.** Niekam neleista tyčiotis iš įstatymų, jų nevykdyti arba raginti kitus tai daryti. "Teisingumas – valstybės pamatas", - kartojama jau keli tūkstančiai metų. Pavyzdžiui, Jungtinėse Amerikos Valstijose alkoholiniai gėrimai parduodami ne jaunesniems, kaip sulaukusiems 21 metų. Pardavėjas, nepaisantis šio draudimo, gali būti smarkiai nubaustas (netgi laisvės atėmimu). Tačiau nei JAV, nei bet kurioje kitoje demokratinėje valstybėje nereikalaujama rodyti asmens dokumentų asmenims, kurių išvaizda aiškiai liudija, jog jiems jau trigubai daugiau, negu... dvidešimt vieneri.

Apie šią tvarką žino visi pirkėjai. Nė vienas jaunatviškai atrodantis vyriškis, kuriam gal jau yra dvidešimt penkeri ar net trisdešimt, neįsižeistų, jei pardavėjas vis tik paprašytų parodyti dokumentą, kuriame nurodyta pirkėjo gimimo data. Ne viena moteris, išgirdusi tokį prašymą, netgi apsidžiaugtų: vadinasi, ji atrodo jaunuoliškai. Tačiau joks pardavėjas ar kasininkas neprašys gimimo datos įrodymo iš žilagalvio pensininko. Įsitikinęs, kad jaunas pirkėjas jau yra peržengęs dvidešimt vienerių metų slenkstį, pardavėjas ramiai paims pinigus už norimą prekę, tačiau tai darydamas neįvedinės jokių jo asmens duomenų į kompiuterinį kasos aparatą. Juo labiau dabar, kai nusikaltėliai vis dažniau bando prisidengti svetimais vardais, pavogtais dokumentais ar bent jų kopijomis.

Bet Lietuvoje kol kas bandoma elgtis, lyg toje Krylovo pasakėčioje, kurioje virėjas pamokslauja katinui, nuo stalo nutvėrusiam viščiuką: "O Vaska klausosi ir kerta". Gal prekeiviai taip išūliai elgiasi tikėdamiesi, kad jiems bus nuolaidžiauama, artėjant rinkimams? Juk tarp jų yra ir esamieji bei būsimieji politikų rėmėjai. Gal jie tikisi valdžios neryžtingumo, nes į tą valdžią jau seniai yra įterpę savo atstovus? Ar čia ne akivaizdžiausias korupcijos pavyzdys. Gal rinkėjai turėtų atidžiau pasižiūrėti, kaip elgsis šioje visiškai **aiškioje teisiškai, bet absurdiškoje doroviškai** situacijoje jų išrinktieji?

Visuomenės požiūrį į teisės

Iš ciklo “Motina gamta” (drobė, aliejus). *Magdalena Stankūnienė*

normas labai gerai parodo viešojo gyvenimo apraiškos. Viena iš tokių apraiškų – vairuotojų elgesys kiemuose, gatvėse ir užmiesčio keliuose, jau gavęs šiurpų "karo keliuose" pavadinimą. Normaliu šio elgesio tikrai nepavadinsi. Greičio viršijimas, agresyvus vairavimas, bandant žūt būt aplenkti greta važiuojančius automobilius. Sukimas kairėn iš krašutinės dešinėsios juostos arba dešinėn – iš krašutinės kairiosios juostos. Priekyje važiuojančio automobilio "stūmimas", vos ne įrėmus savosios mašinos priekį į kito automobilio bagažinę, dar nuolat paraginant garsiniu signalu. Automobilio stovimas net pačiose neįmanomiausiose vietose: išvažiavimuose iš kiemų, pėsčiųjų perėjose, ant šaligatvių, ant žaliosios vejų... Netgi rytinius automobilių kamščius neretai sukelia ne kas kitas, kaip nekultūringi vairuotojai. Vienas bandė kažkur greičiau prasmukti, kitas irgi bandė, o tokių bandymų rezultatas – automobilių susidūrimas ir didžiulė gaisrė ne tik avarijos kaltininkams, bet ir niekuo dėtiems keliams šimtams skubančių. O juk reikia tik pagarbos kitiems eismo dalyviams bei geranoriškumo. Kaip tik to labiausiai ir pasigendame.

Labai praverstų ir naujas projektuotojų požiūris į automobilinekų problemas. Kodėl stovėjimo aikštelės daugiaukščių kiemuose ir prie anksčiau pastatytų parduotuvių arba net valdžios įstaigų iki šiol nepertvarkytos? Skurdžia žole apžėlusiuose kiemuose tebestypso pora aplamdytų sūpuoklių arba koks kitas, jau dešimtmečiais nebenaudojamas įrenginys, neva skirtas vaikų laisvalaikiui. Kodėl keliukuose, vedančiuose į tuos kiemus,

negali normaliai prasilenkti automobiliai? Tai ne kas kita, kaip senasis sovietinių laikų mąstymas, kai nuosavą automobilį teturėjo vos keli šimtabučio namo gyventojai. Dabar net keli automobiliai vienoje šeimoje – įprasta kasdienybė.

...Vyksta verslo partnerių pokalbis. Kalbasi klientas ir tarnautojas. Pavaldinys kalbasi su vadovu. Kas svarbiausia šiuose pokalbiuose? Sąžiningumas, duoto žodžio laikymasis, lygiateisiškumas ir geranoriškumas. Bet kodėl pašnekovas bando demonstruoti savo viršenybę, nors yra visiškai neteisingas? Kodėl jis žarsto pažadus, nors net negalvoja jų vykdyti? Kodėl verslo partneriai vienas kitam meluoja? Kodėl per visą autobusą, rytą žmonės vežantį į darbą, sklinda kelių asmenų pokalbis, kuriame kas antras žodis – šlykštus keiksmas? Kodėl į šalia stovintį nepažįstamąjį jau iš anksto žiūrime piktai susiraukę, atšiauriai, su įtarinėjimu. Kas nutrauks šią netikusią "amžiną" tradiciją? Kas pirmasis nusišypsos, o esant reikalui, pasiūlys padėti? Tik vergų ir vergvaldžių visuomenėje – visi pikti ir vieni kitų bijo...

2. Kada liausimės save žeminti?

Kiek mums dar reikia laiko, kad suvoktume dabartinę valstybės situaciją, neeilinius pastarųjų metų pasikeitimus? Klausimų, kuriuos reikia apmąstyti, yra gana daug. Labai svarbūs tikslai, kurių įgyvendinimo Lietuva siekė per šį dešimtmetį, pagaliau pasiekti. Tačiau ar sugebame įvertinti tai, ką pasiekėme, ar matome naujas galimybes, kurios dabar atsiveria? Ar pajėgiame tuo pasidžiaugti? Kai kurios vėliausios visuomenės gyvenimo grimasos rodo, kad tokio supratimo (Nukelta į 6 psl.)

(Atkelta iš 5 psl.)
EUROPOS KELIAS...

mo dar labiausiai stokojame.

Per Lietuvos televiziją prieš kurį laiką buvo rodoma tiesioginė laida "Visuomenės interesas", kurioje bandyta aptarti kaimo padėtį, įstojus į Europos Sąjungą (ES). Kai kurie šios laidos dalyvių pasisakymai sukėlė žiūrovų nerimą. Vienas laidos dalyvis vis kartojo, esą mes "per anksti ten įstojome, esame visiškai, absoliučiai nepasiruošę..." Norėjosi šio asmens tiesiai šviesiai paklausti, tai kiek laiko dar reikėjo ruoštis, pagaliau, o ką pats padarei, kad jaustumės geriau pasiruošę. Tuo tarpu kitas pašnekovas ragino "pradėti žmonėms sakyti karčią tiesą": esą per keletą metų kaime žmonių turės sumažėti trigubai ar net keturgubai. Žmonės, kurie laiko "dvi su puse karvės", nebegalės pragyventi, o tie, kurie turi tik tuos nelaimingus du-tris hektarus, iš viso vos ne badu turės išmirti, nes niekas jais nebeprisirūpins... Minėtoje laidoje vėl buvo svaidomasi abipusiais, abstrakčiais, iki gyvo kaulo įgrisusiais kaltinimais:

- (iš vienos pusės) - "išsigražinusios miesto ponios visai nesuvokia mūsų gyvenimo";

- (iš kitos pusės) - "smulkieji žemdirbiai neįvertina ekonominių nūdienos reikalavimų, jie turi suprasti, kad privalo tik patys savimi pasirūpinti" ir t.t., ir pan.

Būtų galima nekreipti dėmesio į tą, gal net atsitiktinai nepavykusią, šiek tiek padriką televizijos laidą. Argi mažai tokių pasitaiko... Tačiau joje vėl išryškėjo nors ir niekuo nepagrįsti, bet labai išplitę beprasmių panikavimo, tuščio atsikalbinėjimo, netgi savęs nuolatinio niekinimo ženklai. Tarsi kažkoks tik beraščiu kumečiui ar miesto "bomželiui" būdingas nepilnavertiškumo, elgetiškumo jausmas, atseit, mes niekuo negalime, nieko nesugebame, nes... tokie jau esame. Ir nieko, girdi, čia nepakeisi, taip buvo, taip yra ir taip visada bus...

Iš kur tas paranojiškas įprotis nuolat save peikti, menkinti, juodinti? Kuo mes blogesni už kitų valstybių piliečius, nestokojančius sveiko pasididžiavimo savo valstybe, tauta, jos istorija ir dabartimi? Galų gale apsidairykime aplinkui ir įsitikinsime, kad Lietuvos ūkis tikrai kyla, o visuomenė vaduojasi iš dvasinio sąstingio. Steigiamos naujos įmonės, kuriamos naujos darbo vietos, plečiasi statybos. Ilgus metus buvę apleisti namai atgauna savo pirmąjį grožį. Gatvės ir keliai pilni naujutėlių vokiškų, prancūziškų, švediškų, japoniškų, amerikietiškių automobilių. Milžiniški, anksčiau nematyti aštuoniolikaračiai sunkvežimiai su lietuviškais ir kitų valstybių numeriais. Paga-

liau, ir žmonės apsirengę tikrai gana dailiai. Tai kuo grindžiamas vis nesibaigiantis verkšlenimas, kad "anksčiau buvo geriau". Kas tada buvo geriau ir kam ta "gerovė" šypsojosi? Ir kas jau taip labai veržtusi atgal?

Tikrai nėra jokio reikalo klausyti "žinovų", siūlančių smulkus ūkius turintiems žemdirbiams išpjauti karves. Niekas nesiginčija, kad darbas juose nėra toks našus, kaip norėtusi, bet šiandien tie ūkeliai – papildomos darbo vietos. Ir verta padiskutuoti, ar tikrai tas trijų hektarų dydžio ūkis esąs toks beviltiškas. Žiūrint, ką tame ūkyje veiksi. Žinoma, jei pensininkų šeima laiko du hektarus pievų ir ganyklų, kuriose ganosi tos "dvi su puse" karvės, o likusiame trečdalyje primityviausiu būdu sodina bulves ir daržoves "savo reikalams", tada ji iš tikrųjų bus pasmerkta varganam egzistavimui. Tačiau jei tuose trijuose hektaruose bus užveistas pramoninis sodas arba išradingai įrengtas daržininkystės, gėlininkystės, uogininkystės ar dekoratyvinių medelių auginimo ūkis, gal padėtis taps visai kitokia? O jei dar tas ūkis yra šalia judraus kelio? Darbštūs savininkai ten jau įrengę pravažiuojančių poilsio aikštelę, kavinę, gėlių kioskelį, automobilių priežiūros įmonę... Ne vienoje Vakarų valstybėje žmogus, valdantis tris hektarus žemės, būtų laikomas besiverčiančiu kuo puikiausiai. Kažkada jis apgalvojo verslo planą, pasiėmė paskolą ir per keliolika metų iš samdinio tapo darbdaviu.

Bet, žinoma, galima nieko nekurti, gyventi taip, kaip ir prieš 50-70 metų, nuolat rėkiant, kad gyvenimas – blogas ir vis blogėja. Tvirtinimas, esą tik kelis šimtus hektarų turintis ūkis Lietuvoje pajėgsias išsilaikyti, o visi mažesnieji neišvengiamai bankrutuos, yra niekuo negrįstas.

3. "Kodėl trukdai griauti pasaulį?"

Kai skaitome laikraščius, klausomės radijo pranešimų, stebime televizijos laidas, dažniausia gauname informaciją apie įvykius, bet ne apie procesus: kokiuose renginiuose dalyvavo valdžios atstovai, kokios naujienos atskriejo iš kaimyninių šalių, o ypač iš vadinamųjų "karštųjų taškų", kuriuose vyksta kariniai konfliktai, kur nuolat kažkas su kažkuo vaidijasi. Daugiausia vietos ir laiko žiniasklaida skiria vadinamosioms "sensacijoms" ir kriminalinei kronikai. Pranešimas apie muštynes alaus bare ar kur nors prie parduotuvės pateikiamas ryškiau, negu pranešimas apie tūkstantį naujų specialistų, gavusių bakaluro ir magistro diplomus. Tikros ar tariamos kokio nors šiek tiek žinomesnio aktoriaus elgesio keistenybės, atsitiktiniai fak-

teliai arba netgi išgalvoti pasakojimai apie jo asmeninį gyvenimą puikuojasi pirmuose dienraščių puslapiuose. Beveik absoliučiai vyrauja **neigiamoji informacija**: kažkas kažką mikliai apgavo, kažkas apsimelavo, kažkas apsigrogė, kažkas kažką nužudė... Tokia taktika būdinga ne tik Lietuvos žiniasklaidai, nors pastaroji tuo ypatingai pasižymi.

...Paauglys, vos pramokęs sukoti automobilio vairą, lėkė tokiu greičiu, kokį tik leido pasiekti variklis. Mašina blaškėsi iš vienos kelio juostos į kitą, o "vairuotojo" bendraamžiai bendrakeiviai net spygavo iš pasitenkinimo: kokie aštrūs išpuodžiai, kokios emocijos, koks "kaifas", kiek "adrenalino"... Gal būt jie jautėsi taip, tarsi patys vaidintų nuotykių juostoje ar į realybę perkeltame kompiuteriniame žaidime. Ekrane jie visa tai buvo matę ne kartą. Tai kodėl patiems neišbandžius? Bet nedideliame posūkyje automobilis nuslydo nuo kelio ir kelis kartus apsigvertęs nukrito nuo stačiaus, aukšto skardžio...

...Televizijos reporterių kamera lėtai slenka kelio pakraščiu, ant kurio gula gėlės, mokykliniai reikmenys, piešinėliai, vaikiškai besišypsančių, bet jau niekada į klasę nebesugrįšančių nuotraukos. Žuvusiųjų bendraklasis, kažkodėl atvirkščiai užsimaukšlinęs kepurėlę, ekrane nerišliai mekena apie tai, kokie draugiški ir linksmi buvę ką tik užsimušę vaikinukai. Jo akys – apsiiblaususios, o balsas – apatiškas... Rytoj tuos bendraklasis jis jau bus užmiršęs.

O ekrane jau šmėkščioja kiti vaizdai. Apdegęs dviaukštis namas, šalia išmėtyti nebepataisomai sugadintos mantos likučiai. Uniformuoti nešikai tempia į juodą plastikinį maišą įgrūstą naujos tragedijos auką... O diktoriaus automatišku, bejausmiu tonu beria greitakalbe:

- Policija jau pradėjo tyrimą. Pirminė versija – padegimas. Niekas nesulaikytas. Kaltinimai dar niekam nepareikšti...

Kasdienybė... Rytoj visa tai jau bus pamiršta. Rytoj bus pateikta nauja panašių "žinių" porcija. Poryt – vėl nauja...

Ir vargas tau, laikraščio leidėjau, redaktoriau, žurnaliste, jei neužrioglini pirmųjų puslapių žudikų ir suniokotų kūnų nuotraukomis, jei riebios antraštės nerėkia apie skandalus, aferas, machinacijas arba – geriausiu atveju – apie stichines nelaimes. Vargas tau, jei su skaitytojais kalbiesi ne tik apie įvykius, bet ir apie **procesus**, jei laikraštyje svarstomos **priežastys**, o ne **pasekmės**. Tave nuolat gąsdina: neteksi skaitytojų, jei iš tavo ruošiamo leidinio lapų nevarvės supurvintas kraujas, nesiskverbs aitrūs smilkstančių chemikalų dūmai, nesklis bandito užpultos

"Grėbėjos" (drobė, aliejus).

Magdalena Stankūnienė

senutės priešmirtinis klyksmas, nesigirdęs užsakytų sprogimų aidų... Tikriausia vieną dieną turėsi pripažinti, kad nebeišgali sumokėti spaustuvei ar laikraščio platintojams. Tavo pralaimėjimo vis nekantriau laukia išpampusios bulvarinės rašliavos gamintojai, kuriems tu – krislas akyje. Jie rėkia:

- Pasaulio išgelbėti negalima! Pasaulis – nebepataisomas! (Kitaip sakant, kodėl trukdai kuo greičiau jį sugriauti?)

Daugiau kaip prieš ketverius metus, t.y. 2003 m. gegužės 21-26 dienomis Čikagos priemiestyje Lemonte, Pasaulio lietuvių centro rūmuose įvyko 12-sis Mokslo ir kūrybos simpoziumas. Tiek plenariniuose posėdžiuose, tiek spontaniškai užsimezgusiose diskusijose žiniasklaidos tema buvo paliesta daugybę kartų. Universitetų rektoriai bei toli už Lietuvos ribų žinomi mokslininkai su širdgėla aptarinėjo, jog viena iš svarbiausių nūdienos problemų – žiniasklaidos inicijuotas mokslo atskyrimas nuo visuomenės. Plačiam spaudai parengti mokslininkų straipsniai ignoruojami, o pasikviesti žurnalistus, kurie galėtų supažindinti visuomenę su mokslo ieškojimais bei atradimais, praktiškai neįmanoma. Didžiųjų laikraščių ir žurnalų puslapiai užpildyti primityvia rašliava, skirta žemiausių instinktų tenkinimui. Dalykiško reiškinio ir procesų nagrinėjimo vietą užima gandai bei iškraipytomis nuogirdomis pagrįsti anekdotiškieji pliurpalai ir šamaniškas vapaliojimas. Atseit, tiekiamame šiuolaikiniam skaitytojui tai, ko jis nori, kas jam patinka...

Simpoziume buvo pacituota, kaip vieno iš stambiausių Lietuvos dienraščių leidėjas pasityčiojo iš universiteto rektoriaus, prašiusio dažniau rašyti apie mokslinę kūrybą:

- Argi nori įrodyti man, kad

Lietuvoje dar liko mokslo ir kad juo dar kas nors domisi?

Buvęs uolus sovietinės propagandos liokajus, matyt, vis dar nori mus įtikinėti, kad net ir mokslas labiausiai klestėjęs okupaciniais laikais. O gal jis iki šiol dar nepajėgia suvokti, ką reiškė tuo metu paplitę anekdotiniai posakiai: "sovietinės mikroschemos – didžiausios pasaulyje", "sovietiniai tranzistoriai – patys sunkiausi"? Gal jam tebeatrodo, kad tai buvo pagyrimai?

Diskusijoms šia tema einant į pabaigą, staiga iš salės vidurio stryktelėjo aptriušęs, apšepęs žmogelis ir suklykė:

- Nedrįskite kėsintis į spaudos laisvę! Nuomonių laisvė yra didžiausia liberaliosios demokratijos vertybė!

Amerikoje išaugęs ir joje visą amžių praleidęs asmuo net nesuprato diskusijos esmės, tačiau, kaip dažnai būna, atvėrė savo "didelę burną". Niekas jam neprieštaravo: jei žmogus nesuvokia, kur yra laisvė, o kur seniai peržengtos bet kokio padarumo ribos, diskutuoti su juo – beprasmiška.

Bet ar ne per daug esame "tolerantiški" sąmonės nuodytojams? Tūkstančiai šeimų skatina vaikus kuo geriau mokytis, stengiasi juos sudominti viskuo, kas gražu ir kilnu. Daugybė jaunimo anaipol nesižavi nei narkotikais, nei pornografija, o savo būsimąjį kelią mato universitetų laboratorijose bei moderniausią technologiją naudojančioje gamyboje, tyrų jausmų, grožio ir gėrio pasaulyje.

Lietuvos naujausių laikų istorija jau ne kartą parodė, kad tikėjimas gėrio pergale yra žymiai galingesnis už "kalašnikovus" ir tankus. Tik jo dėka pavyko nusimesti okupantų bei jų parankinių primestą režimą. **Todėl pastangos griauti tautos dorovinius pagrindus turėtų būti kuo greičiau teisiškai įvertintos.**

LOS ANGELES, CA

TAUTOS ŠVENTĖ

Lietuvos Respublikos garbės generalinio konsulo
Vytauto Čekanausko žodis

Tautos šventės – rugsėjo 8 d. minėjimo proga

Vakar Lietuvoje buvo minima **Vytauto Didžiojo karūnavimo ir Padėkos už Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės apgynimą diena**. Mindaugas Klusas vakar dienos “Lietuvos žinios” spausdintame straipsnyje pavadintame ***Kur Vytauto Didžiojo karūna*** taip apibūdina šią šventę – “Ji su didžiuliu patosu buvo švenčiama tarpukario Lietuvoje”.

Ar tikrai **tokiu vardu** šventė tarpukario Lietuvoje buvo?

Pažvelgus į tuo metu galiojantį Švenčių ir nedarbo dienų sąrašą (ž. Vyriausybės Žinios Nr. 328-1930.V.31, Švenčių ir poilsio įstatymas) tarp 11 išvardintų dienų yra tik dvi valstybinės šventės: Lietuvos Nepriklausomybės šventė – vasario mėnesio 16 d. ir Tautos šventė – rugsėjo mėnesio 8 d.

Kas buvo toji Tautos šventė švenčiama valstybiniu mastu ir kodėl 1990 metais atkūrus Lietuvos valstybingumą, ji prarado savo reikšmę? Šių dienų aiškinimai yra labai būdingi ir daug ką pasako apie pačią lietuvių tautą.

Rugsėjo 8-ji tai 1430 metais numatyta, tačiau neišsipildžiusi Vytauto Didžiojo karūnacijos diena, kuri profesoriaus A. Bumbliausko nuomone buvo dalinai “priteмпто” tarpukaryje vyravusios vienos partijos ideologijos, Vytauto kulto garbinimo. Minint to įvykio 500 metų sukaktį. 1930-ieji tapo svarbiausiu to meto kultūros ir politikos akcentu, kurio išvadoje rugsėjo 8-ji įstatyminiu keliu tapo valstybine švente.

Apie Vytautą ir jo pastangas sukurti stiprią Lietuvos valstybę ir kaip tokią pristatyti vakarų pasauliui yra daug prirašyta, daug prikalbėta. Jo politiniais gabumais stebėjosi kitų Europos kraštų valdovai. Tad nenuostabu, kad jo noras pavainikuoti savo ilgametės pastangas karališkąją karūna buvo palankiai priimtas ir patenkin-tas. Deja, intrigos ir čia jam pastojo kelią – karūna dingo pakeliui iš Romos į Lietuvą. Nei šis įvykis, nei kur yra Vytautui skirta karūna iki šios dienos liko nežinomi ir gal niekuomet nebus išaiškinti. Tačiau dėlto Vytauto nuopelnai Lietuvai nei kiek nesumenkėjo nei jo garbė sumažėjo. Gi į profesoriaus A. Bumblausko klausimą – “Ar minėti karūnaciją, jei ji neįvyko?” galima atsakyti klausimu kodėl ji tautai buvo reikšminga per tiek daug metų, o dabar staiga ne. Teiginys kad ši diena buvo primesta vienos vyravusios partijos ideologijos

(jei tai ir tiesa) dar nereiškia blogį. Per pusę šimto metų užsitęsusią Lietuvos okupaciją ši diena, be jokio “primetimo” buvo atitinkamai minima laisvajame pasaulyje gyvenančių lietuvių. Ji, kaip ir kitos Lietuvai brangios atmintinos dienos, stiprino lietuvio dvasią nukeldama jį į garbingą tautos praeitį ir teikdama jėgų dirbti tos tautos labui iki vėl sugrįš taika ir ramybė jo gimtajam kraštui.

Mindaugas Klusas aukščiau minėtame straipsnyje pateikia keletą įdomių minčių apie statomus Valdovų rūmus ir kaip juose bus pristatytas Vytautas. Jis rašo:

Istorikams žinoma kad Vytauto palaikai iki XVII amžiaus vidurio ilsėjosi Vilniaus katedroje. Tuo metu sostinė buvo užimta rusų kariuomenės. Šv. Kazimiero palaikai buvo išvežti į saugesnę vietą – Ružanus, dabartinėje Vakarų Baltarusijoje. Pagal tai vedama analogija su Vytautu. Pasak istoriko, vieni tyrinėtojai mano, esą Vytauto palaikai galėjo būti pervežti kur nors saugiau, sekant kunigaikščio Šv. Kazimiero pavyzdžiu. Kiti specialistai teigia, kad Vytauto palaikai liko Katedroje ir po jos išniekinimo atsidūrė tarp neatpažintų palaikų.

Kaip Vytautas bus pristatytas Valdovų rūmuose, A. Bumblauskas sakė sunkiai įsivaizduojas.

“Kas ir kaip ten bus, ekspozicijos rengėjai nesistengia skelbti. Nuolat kalbama apie kelias menes, apie gotiką, Renesansą baroką. O kaip bus pristatyta valstybingumo idėja, sunku pasakyti”, - teigė istorikas.

Tačiau Vytauto laikus, jo nuomone, galėtų paliudyti Mokslo akademijos rankraštyne esant 1397 metų dokumentas – seniausias lietuviškos kilmės Lietuvoje saugomas dokumentas. “Paprastai mūsų diplomatinio susirašinėjimo, sutarčių lietuviškieji variantai yra dingę, o istorines žinias gauname iš vokiškųjų ar lenkiškųjų” – sakė A.Bumblauskas. Jis teigė, kad esama Vytauto antspaudų, tačiau jie saugomi Krokuvoje “Tačiau jų mes neatgausime. Jei įsivaizduojama, kad mes realiai atspindėsime tą laiką to tikrai nebus”, - sakė A.Bumblauskas.

Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys sako, kad Vytauto Didžiojo atminimas Valdovų rūmuose bus įamžintas pagarbiai, kaip ir

(Nukelta į 11 psl.)

CHICAGO, IL

Lietuvių tautinės sąjungos Čikagos skyriaus metinė tradicinė gegužinė rugsėjo 2 d. Ateitininkų namų ažuolyne praėjo puikiai, nes dalyvavo maždaug pora šimtų žmonių. Gegužinės surengimui vadovavo skyriaus pirmininkė Matilda Marcinkienė, o jai padėjo daug talkininkų, kurios pardavinėjo laimėjimų bi-lietus, patarnavo išduodant maistą, o lauke grojant S. Jagminienės muzikai nemaža buvo ir šokėjų. Ažuolyno plati erdvė teikė malonų pavėsį susitinkant rečiau atvykusius pažįstamus iš arti ir toli. Šioje gegužinėje dalyvavo ir “Vilties” draugijos pirmininkas Algirdas Matulionis, atvykęs iš Clevelando, OH, kuri yra oficiali “Dirvos” savaitraščio leidėja. Tautinės sąjungos pirmininkas Petras Buchas savo valdybos nariais džiau-gėsi gerai pavykusia gegužine.

Čikagoje didelio dėmesio susilaukė monospektaklis bažnyčioje. Tai įvyko rugsėjo 1 d. Švč. M. Marijos Nekalto prasidejimo bažnyčioje Brighton Parke. Aktorius H. Savickis atliko vaidmenį, pavaizduodamas Belgijos vienuolį Damien raupsuotojų kolonijoje dirbus visus darbus, kad palengvintų jų likimą. Kun. Damien taip pat užsikrėtė raupsais ir mirė 1989 m. būdamas tik 49 metų. Popiežius Jonas Paulius šį vienuolį 1995 m. paskelbė palaimintuoju. Jis dabar ir AIDS liga sergančiųjų žmonių globėjas. Aktorius taip pat yra išgyvenęs į tą vaidmenį, atrodo tarsi jis pats būtų raupsais sergančiųjų kolonijoje. Po spektaklio žmonės sustoję pareiškė jam padėką už gilios prasmės pateiktą kūrinių. Su juo lankėsi režisierius Arvydas Lebeliūnas ir Kauno evangelikų liuteronų kunigas Saulius Juozaitis. Spektaklis yra pavadintas “Tikiu visaapi-mančia Tavo meile”.

Lituanistinė mokykla Čikagoje, kuri šeštadieniais pamokas turi Jaunimo centro patalpose, nebesutalpina mokinių. Rugsėjo 7 d. pradėjo pamokas. Kitais metais tos mokyklos mokytojai su mokiniiais ruošiasi dalyvauti Tautinių šokių šventėje, kuri bus Los Angeles mieste. Daugelis tėvų į mokyklą savo vaikus atveža iš tolimiausių priemiesčių. Lietuvos Generalinis konsulas A. Daunoravičius taip pat šeštadieniais atveža savo dukrelę ir laukia kol pasibaigs pamokos, o jam vakarais dažnai tenka dalyvauti lietuvių renginiuose. Tai nemažas tėvų pasiaukojimas, kad jų vaikai išliktų lietuviais.

PLB pirmininkė R.Narušienė ir LF Valdybos pirmininkas R.Astrauskas.

PLB PIRMININKĖ LIETUVIŲ FONDE

Š.m. spalio 8 d. Lietuvių fondo raštinėje apsilankė Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė Regina Narušienė. Pirmininkė padėjo už Lietuvių fondo reikšmingą paramą Pasaulio lietuvių bendruomenei bei pabrėžė Fondo ypatingą reikšmę lietuvių kalbos ir kultūros puoselėjime ne tik JAV, bet ir Pietų Amerikos lietuvių išeivijoje. Vien tik 2007 m. Pietų Amerikos Lietuvių bendruomenei, Pietų Ameri-

kos jaunimo organizacijoms, lietuviškai radijo programai Ecos De Lituania“ bei jaunimo studijoms Vasario 16-tosios gimnazijoje Vokietijoje fondas bendrai paskyrė 46,250 dol.

PLB pirmininkė Regina Narušienė LF Valdybos pirmininkui Ramūnui Astrauskui įteikė Argentinos LB pirminko Artūro Mičiudo įnašą į Lietuvių fondą ir prašymą tapti LF nariu.

LF inf.

VALGĖ IR SANTAROS SUVAŽIAVIMO DALYVIAI

Santaros-Šviesos 54-asis suvažiavimas įvyko rugsėjo 7, 8 ir 9 dienomis Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Kalbėjo daug suvažiaviman kviestų prelegentų, tarp kurių buvo ir *Lietuvos ryto* dienraščio redaktorius Rimvydas Valatka, kurio tema buvo “Žurnalistika ir žurnalistų pareigos”. Į jo paskaitą susirinko tiek klausytojų, kad netilpo erdvioje Bočių menėje, daugeliui teko stovėti. Redaktorius savo paskaitoje pabrėžė, kad žurnalisto pirmoji pareiga yra teisingai informuoti skaitytojus ir rašant neiškraipyti aprašomojo dalyko esmę. Rimvydo Valatkos kalba paliko gilų įspūdį, nes buvo pateikta akademiškai lengvame stiliuje, net ir statiniais jo redaguojamo dienraščio duomenimis.

Po jo pranešimo girdėjome “Vakarų” redaktorės Monikos Bončkutės kalbą, kad naujai atvažiavusieji yra rasistiniai nusiteikę. Po akademinio lygio pateiktos R. Valatkos paskaitos, teko išgirsti priešingo stiliaus ir ne intelektualams skirtą pranešimą, net vartojant žodžius, kurie viešai nevartojami. Tas ne-kultūringumas tęsėsi per visą paskaitą. **Sunku patikėti, kad rasizmas būtų būdingas reiškinys naujosios bangos lietuviams.** Bloga įspūdį paliko ne tik jos pranešimo stilius, bet ir atsakymai į klausimus. Jai buvo priminta, kad neesame pilvažmogių ir šinšilų išeivija, bet kultūringa lietuvių visuomenė, kuri renginiuose išklauso ir

viešai tariamą žodį, visuomet meninę dalį ir tik po to užkandžiauja. Jos straipsnis *Lietuvos ryte* buvo neigiamai vertinamas, nes ji sako, “kad mes esame pilvažmogių šinšilos”, į renginius susirenkame tik pavalgyti. Mums esą laisvą laiką reikia “skirti apmąstymams apie savo pilvažmogiškumą”, o į pasaulį mes žiūrime per tautinio geto filtrą. Mes esame tie, kurie “siauraprotiškai mąsto”, mes esame tamsi, neišsilavinusi ir rasistiškai nusiteikusi nauja emigrantų banga. Mums būdingas šovinizmas ir net nacizmas. **Mes paradiškai demonstruojame savo tautiškumą ir užsimame vadinamosios lietuviybės puoselėjimu.**

Kodėl mes buvome sulyginti su šinšilu, kuris yra nedidelis žvėriukas, gyvenęs uolose ir urvuose? Jos rašinys internete pavadinimu “Pilvažmogių ir šinšilų išeivija” įžeidžia daugelį lietuvių. Mūsų renginių tikslas niekada nebuvo tik pavalgymas.

Po to buvo tikra atgaiva, kai smuiku grojo tarptautinių konkursų Europoje laureatas, Lietuvos muzikos akademijos lektorius Martynas Švėgžda von Bekker. Jis labai puikiai lietuvių kalba aiškino kai kurias lietuvių liaudies dainas, jas pagrodamas smuiku. Susirinkusieji norėjome, kad jis toliu tęstų savo akademinę muzikos meno paskaitą, tačiau laikas buvo ribotas. Jam padėkojome sustoję. Kitą dieną jis atliko nuostabų smuiko koncertą.

STD

LIETUVA IR PASAULIS

Nuo 2008 metų pradžios Baltijos šalys apmokės į oro policijos misiją atskrendančių karių apgyvendinimo išlaidas, o nuo 2010 m. suteiks paramą personalo bei reikalingos technikos perdislokavimui. Tai numatoma Lietuvos krašto apsaugos ministro Juozo Oleko, Latvijos bei Estijos gynybos ministrų Ačio Slakterio ir Jaak Aaviksoo pasirašytame bendrame komunikate. Ministrai rugsėjo 14 d. susitiko Estijos Saremos saloje.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos gynybos ministrai pabrėžė ilgalaikės NATO oro policijos vykdymo Baltijos šalyse svarbą ir susitarė stiprinti priimančių šalių paramą jai. "Mums yra labai svarbūs NATO valstybių parama ir dalyvavimas oro policijos misijoje, todėl siekiame gerinti misijos sąlygas ir mažinti atvykstančių karių išlaidas", - teigia Lietuvos krašto apsaugos ministras J. Olekas.

Baltijos gynybos ministrai taip pat pabrėžė augančios kibernetinės gynybos reikšmę ir teigiamai įvertino pasiektą pažangą plėtojant trišalius karinius projektus - Baltijos gynybos koledžą, bendrą Baltijos oro erdvės ir kontrolės sistemą BALTRON, Baltijos šalių mininių laivų eskadrą BALTRON ir trišalį Baltijos batalioną, kuris 2010 metais bus paskirtas į NATO greitojo reagavimo pajėgų keturiolikąją rotaciją. Lietuvos, Latvijos ir Estijos gynybos ministrai tradiciškai susitinka du kartus per metus. Kitas susitikimas vyks kitų metų pradžioje Latvijoje.

Prezidentas Valdas Adamkus rugsėjo 14 d. priėmė Lenkijos užsienio reikalų ministrę Anna Fotyga. Lietuvos vadovas išreiškė viltį, kad artėjantys pirmalaikiai parlamento rinkimai Lenkijoje nesustabdys aktyvaus ir produktyvaus kaimyninių šalių bendradarbiavimo įvairiose politikos srityse. Kalbėdamas apie energetiką V. Adamkus pabrėžė, kad du svarbiausi - naujosios atominės elektrinės statybos ir elektros tilto tarp Lietuvos ir Lenkijos tiesimo - projektai yra plėtojami sklandžiai ir jau ši rudenį turėtų būti priimti svarbūs sprendimai. Lenkijos užsienio reikalų ministrė pritarė Lietuvos vadovui ir pažymėjo, kad ši spalį rengiama Vilniaus energetinio saugumo konferencija - tai puiki iniciatyva, skatinanti aktyvius veiksmus itin svarbioje abiejų valstybių politikos srityje.

Rusijoje besislapstantis Darbo partijos ikūrėjas Viktoras Uspaskichas nebeturi galimybių išvengti arešto Lietuvoje - Vyriausiasis administracinis teismas (VAT) rugsėjo 13 d. nusprendė, kad Vyriausioji rinkimų komisija (VRK) pagrįstai panaikino į Seimą kandidatuojančio bėglio teisinės neliečiamybės statusą. Šis galutinis ir neskundžiamas teismo sprendimas atėmė iš V. Uspaskicho galimybę saugiai sugrįžti į Lietuvą ir išvengti sulaikymo.

Lietuvos kariuomenės lauko pajėgų vadas brigados generolas Arvydas Pocius trejetui metų palieka Lietuvą. Klaipėdietis jau nuo spalio 5 dienos tarnaus NATO vadavietėje JAV. 50 metų brigados generolui A. Pociui patikėtos strateginio lygio pareigos. Jis taps NATO jungtinių pajėgų transformacijos štabo viršininko pavaduotoju kariniam švietimui ir ugdymui. Tai aukščiausios kada nors NATO patikėtos pareigos Lietuvos atstovui. Generolas A. Pocius pakeis prieš tai NATO vadavietėje dirbusį Latvijos generolą. A. Pocius bus atsakingas už visų 26 NATO valstybių kovinių pajėgumų tobulinimą, plėtojimą, lankantis aljanso šalyse turės vertinti karinius padalinius ir siūlyti, kaip keisti ginkluotę, struktūrą ir aprūpinimą. Kas Lietuvoje užims A. Pociaus pareigas - kol kas neaišku. **LGITIC**

PREMJERAS G. KIRKILAS SUSITIKO SU EUROPOS KREPŠINIO VADOVAIS

Madridas, rugsėjo 14 d. (ELTA). Su oficialiu vizitu Ispanijoje viešintis ministras pirmininkas Gediminas Kirkilas susitiko su Tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) Europos padalinio (FIBA-Europa) prezidentu George Vassilakopoulos ir generaliniu sekretoriumi Nar Zanolin.

FIBA-Europa vadovas gyrė Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės žaidimą Ispanijoje vykstančiame 35-ajame Europos čempionate ir išreiškė įsitikinimą, kad mūsų šalies komanda žengs tolyn. G. Vassilakopoulos taip pat atkreipė dėmesį ir į Lietuvos sirgalius, kurių išskirtinumas daug ką

pasako apie krepšinio svarbą Lietuvai.

Susitikimo metu buvo aptarti ir pasirengimo 2011 metų Europos vyrų krepšinio čempionatui Lietuvoje klausimai. Premjeras G. Kirkilas pareiškė, kad mūsų šalis tikrai bus pasirengusi laiku priimti pirmenybių dalyvius ir svečius. Jis informavo, kad, be Vilniaus "Siemens" arenos, naują universalią areną jau turi ir Šiauliai, statybos prasidėjo Panevėžyje, o Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos yra numatytos universalių arenų statyboms Klaipėdoje ir Kaune.

G. Vassilakopoulos paži-

Lietuvos vadovas Valdas Adamkus priėmė Lietuvos Respublikos ambasadorius reziduojančius užsienio valstybėse.

www.president.lt

KARALIAUČIUJE ŽUDOMI LIETUVOS PILIEČIAI

Rugsėjo 11 dieną įvykusiame Europos Parlamento užsienio reikalų komiteto susitikime su Europos komisijos nare Benita Ferrero Waldner, kuruojančios ES užsienio, tad ir Europos kaimynystės politiką, Lietuvos atstovas Vytautas Landsbergis atkreipė komisarės dėmesį į sudėtingą Lietuvos kompanijų padėtį Kaliningrade ir žiaurius susidorojimus su jų vadovais.

"Aš noriu paklausti apie naują Afriką, kuri formuojasi prie pervadinto Kaliningrado. Nors jis yra ne kaimynystėje, bet ES viduje, turėtume šiam kraštui skirti daug dėmesio.

Padėtis ten labai skiriasi nuo oficialių apibūdinimų, net ir čia pavartotų kalbant apie ES-Rusijos santykius. Naujoji putininė ksenofobijos kryptis Kaliningrade pasireiškia užsienio kompanijų, pirmiausiai lietuviškų, išstūmimu naudojant bet kurias priemones.

Štai klestinčios statybų kompanijos savininkas ir vadovas buvo pagrobtas ir nužudytas nukertant galvą. Jį pakeitęs kitas vadovas mirtinai užbadytas peiliu prie savo durų. Po šių informatyvių ženklų ateina įsakymas pigiai parduoti kompaniją naujai atvykstančiam rusų verslininkui iš Piterio ar Mask-

vos. Blogiausia, kad tokią praktiką ketinama plėsti iki "galutinio sprendimo" - kalbėjo Vytautas Landsbergis.

Pasak Europos Parlamento nario, kai Komisija regi "bendras erdves" su Rusija, gražų "apsikeitimą investicijomis" ir "tarpusavio traukos bendradarbiavimą", tai toks paveikslas yra tolimas tenykštei tikrovei.

"Ar jūs ir Komisija esate tinkamai informuojami, kokia ten tikra padėtis vietoje? Ar į šią naują beteisę erdvę galėtų būti nusiųsta faktų išaiškinimo misija – į sritį, kurią ligi Taikos sutarties administruoja Rusija?" - klausė V.Landsbergis. **Irytas.lt**

UŽSIENYJE GYVENANTIEMS LIETUVIŲ MOKSLININKAMS PASKIRTOS MOKSLO PREMIJOS

Premija už mokslo laimėjimus humanitarinių ir socialinių mokslų srityje skirta Ohio (JAV) universiteto profesoriui, filosofui Algiui Mickūnui, fizinių, biomedicinos ir tikslųjų mokslų srityje – Kolumbijos (JAV) universiteto profesoriui, aviacinės ir kosminės inžinerijos specialistui Rimui

Vaičiaičiui.

Už mokslo patirties, pasiekimų sklaidą, mokslo ryšių tarp Lietuvos ir užsienio šalių plėtojimą premija paskirta Danui Ridikui, Prancūzijos atominės energetikos komisarriato CEA (Prancūzija) mokslo darbuotojui, branduolio fizikos specialistui.

mėjo, kad daugiausia nerimo kelia arena Kaune. FIBA-Europa prezidentas pareiškė, kad, jo nuomone, Kaunas privalo turėti areną, nes šio miesto komanda žaidžia stipriausiame Europos turnyre - Eurolygoje, o, kita vertus, jis neišsivaizduoja, jog krepšinio sostinėje nebūtų rengiamos Europos čempionato rungtynės.

G. Vassilakopoulos gyrė Lietuvos krepšinio federacijos (LKF) darbą ir jos vaidmenį Europos krepšinio vystymesi ir pabrėžė, kad FIBA-Europa, prireikus, pasirengusi suteikti pagalbą rengiantis 2011 metų čempionatui. "Mums Lietuva - krepšinis, o krepšinis - Lietuva", - sakė FIBA-Europa vadovas.

Premjeras G. Kirkilas pa-

Kandidatus – iš viso vienuolika – mokslo premijoms gauti buvo pateikusios JAV, Italijos ir Prancūzijos lietuvių bendruomenės.

Mokslo premijos dydis – 100 MGL (13 000 Lt).

Premijų tikslas – skatinti mokslininkus puoselėti lietuvių bei siekti, kad jie garsintų Lietuvą, palaikytų glaudesnius ryšius su Lietuvos mokslo bendruomene. **LRT**

Ministras pirmininkas taip pat susitiko su Ispanijoje vykstančio Europos krepšinio čempionato organizacinio komiteto nariais, kurie papasakojo, kokius svarbiausius klausimus sprendė rengdami varžybas.

Pasibaigus darbo vizitui, Lietuvos vyriausybinių delegacija grįžo į Lietuvą, o G. Kirkilas liko Ispanijoje ir stebėjo Europos pirmenybių finalo rungtynes.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

VĖŽYS NUTILDĖ OPEROS LEGENDĄ

"Sakoma, kad nėra nepa-keičiamų žmonių. Bet Luciano Pavarotti niekas negalės pakeisti", – vienu balsu tvirtino lietuvių muzikai, išgirdę žinią apie didžiojo tenoro mirtį.

Italų operos dainininkas L. Pavarotti, kuris nuo kasos vėžio mirė būdamas 71 metų, laikomas vienu geriausių savo kartos balsų.

VOKALINIO MEISTRIŠKUMO PAMOKA

Vienas iš nedaugelio lietuvių, kuriam teko laimėti su L.Pavarotti susitikti akis į akį, – 32 metų tenoras Edgaras Montvidas.

2002 metais, kai Edgaras stažavosi Londono teatre "Covent Garden", L.Pavarotti atvyko į šį miestą dainuoti Cavaradosi Giacomo Puccini operoje "Tosca". Stažuotės vadovybė jaunajam dainininkui suorganizavo garsiojo tenoro pamoką.

"Susitikimas su L.Pavarotti man buvo džiugiai netikėtas. Iš pradžių jis ketino pamoką surengti pačiame teatre, scenoje, prieš spektaklį. Bet paskui persigalvojo ir man tai išėjo tik į naudą, nes ta pamoka būtų buvusi daugiau panaši į spektaklį.

Buvau pakviestas į jo apartamentus Londono viešbutyje, kuriame jis buvo apsistojęs. Be galo jaudinausi ir labai atakingai pergalvojau repertuarą, kurį jam parodysiu", – pasakojo E.Montvidas, dabar laukiantis premjeros Gaetano Donizetti operoje "Liucia di Lammermour" Šveicarijoje.

Iš pradžių buvo pasakyta, kad E.Montvidui bus skirtos tik 45 minutės – akademinė valanda, bet pamoka užtruko dvi su puse valandos ir tikrai įsikišus L.Pavarotti agentui buvo nutraukta.

Kitą dieną maestro turėjo dainuoti spektaklyje ir aplinkiniai nerimavo, kad jis nenuvargtų.

Iš pradžių Edgaras padainavo tuo metu rengtą ariją iš G. Puccini operos "Kregždutės". Kai užbaigė, maestro nusišypsojo ir tarė: "Aš labai turiu ką pasakyti".

"Pamaniau, kad dabar pamoka ir baigsis. Bet jis paprašė padainuoti ištrauką iš vienos, iš kitos arijos, net iš tokių, kurių išvis nebuvo mokėsis. Norėjo pasiklausyti, kaip išdainuoju aukštąsias natas. Per pokalbį jis pateikė ir grynai profesinių pastabų, ir davė bendresnio pobūdžio patarimų – netaupyti balso, kasdien jį grūdinti, dainuoti", – apie nepamirštamą susitikimą pasakojo E.Montvidas.

Iš Luciano Pavarotti, stažuodamasis Londono "Covent Garden" teatre, vokalinio meistriškumo pamokas gavo lietuvių tenoras Edgaras Montvidas.

Kitą dieną jis ėjo klausytis spektaklio, kuriame L. Pavarotti dainavo. Užkulisuose pamatęs Edgarą, maestro nusišypsojo ir pamojavo.

"Laimė susitikti su tokia legenda nusišypso kartą gyvenime arba visai nusišypso. Kiekvienas ženklas, gautas iš jo, man buvo tartum pasaka", – kalbėjo lietuvių tenoras, darantis karjerą pasaulio operos teatruose.

V. JUOZAPAITIS KONKURSE

"Pažintis su L.Pavarotti bei jo konkurso diplomanto vardas karjeros pradžioje suteikė man didžiulį postūmį ir pasitikėjimo savo jėgomis, patiesė po kojomis pagrindą", – tvirtino 44 metų operos solistas Vytautas Juozapaitis, 1992-aisiais JAV mieste Filadelfijoje tapęs L.Pavarotti vokalistų konkurso diplomantu.

Į šį konkursą lietuvis pateko iš meistriškumo kursų Belgijoje – tiesiai į finalą.

L.Pavarotti konkursai buvo unikalūs tuo, kad jis pats juos rengdavo, būdavo komisijos pirmininkas. "Filadelfijos operos teatre L. Pavarotti kartu su kitais komisijos nariais sėdėjo amfiteatre. Kiekvieną finalo dalyvį, kurių buvo gal šešiasdešimt, jis pats iškviisdavo, perskaitydavo pavarde, pasiteiraudavo, ką solistas dainuos.

Padainavus pakomentuodavo, kai kuriems duodavo ir patarimų, pats paniūniuodavo melodiją. Konkurso aplinka, sakyčiau, buvo šeimyninė", – prisiminė solistas.

Atėjus V.Juozapaičio eilei pasirodyti scenoje, L.Pavarotti, kaip ir kitais atvejais, bandė ištarti jo pavarde.

"Mister Džouse..., Chose..." – su itališku akcentu laužė liežuvį maestro, kol pats lietuvis šypsodamasis prisistatė: "Juozapaitis". Išklaušęs dviejų lietuvio atliktų arijų L.Pavarotti pastabų neturėjo ir palinkėjo sėkmės.

A. KRIKŠČIŪNAITĖS DAINAVIMAS

Apsimuturiavęs skara, besišypsantis ir oriai išlipantis iš automobilio – tokį L.Pavarotti prisimena kita lietuvių dainininkė 45 metų Asta Krikščiūnaitė, taip pat dalyvavusi 1992 metų konkurse Filadelfijoje.

Lietuvė taip pat pateko į finalą be jokių perklausų, užteko vien įrašo, kurį nusiuntė profesorė Aldona Vilčinskaitė.

A.Krikščiūnaitės pavardė, kaip ir V.Juozapaičio, sukėlė keblumų L.Pavarotti. Net kelis kartus pabandęs ją ištarti, galiausiai maestro numojo ranka: "Tebūnie Asta – šitas vardas skamba tarsi itališkai".

Be repeticijų iš karto patekusi į didžiulę sceną, priešais solidžią vertinimo komisiją, A.Krikščiūnaitė išgyveno daug įtampos akimirkų, bet dabar bendravimą su L. Pavarotti vadina vienu didžiausių susitikimų per savo karjerą.

NESUTIKO GARSENYBĖS

Lietuvę operos dainininkę 45 metų Violetą Urmanavičiūtę-Urmaną pusryčiaujančią namuose Miunchene sukrėtė per televiziją išgirsta žinia apie L.Pavarotti mirtį. "Jis man buvo kaip operos švyturys", – teigė V.Urmanavičiūtė, kuriai scenoje neteko susitikti su Italijos operos legenda.

Lietuvės sutuoktinis, taip pat operos dainininkas Alfredo Nigro prieš kurį laiką telefonu kalbėjosi su L.Pavarotti. A.Nigro ketino tenorą aplankyti Italijoje, jo namuose Modenoje. Alfredo troško gauti L.Pavarotti palaiminimą – ne tik su juo pabendrauti, bet ir studijuoti jo atliekamų operų partijas. "Ketinome su vyru vykti į Florenciją. Iš šio miesto – netoli ir Modena. Bet taip ir nesusėjome susitikti su L.Pavarotti", – apgailestavo V.Urmanavičiūtė.

KULTŪROS KRONIKA

Metropolitan opera ateinančiame sezone duos 28 operas, daugiausia tradicines, tik septynių operų bus nauji pastatymai. Visų spektaklių bilietai jau parduodami.

Palangos vasaros estradoje baigėsi labai gerai pavykęs vaikų muzikos festivalis "Laumės juosta". Dėl pirmųjų vietų varžėsi 69 vaikų chorai ir 33 jų solistai. Iš viso prizą laimėjo 13 metų kaunietė Lina Jurevičiūtė.

Anykščiai šiemet šventė keturias dienas ir naktis, kai vyko penktasis pasaulio anykštėnų suvažiavimas ir miesto šventė "Meile gimtinei tvirti mes...". Europos parlamento narys prof. Vytautas Landsbergis, į tėviškę palydėjęs savo žmoną, Anykščiuose gimusią ir užaugusią Gražiną Ručytę-Landsbergienę, žaidė šachmatais. Susirungęs su 13 šachmatininkų jis turnyrą laimėjo išlošęs šešias partijas, keturias baigė lygiomis ir pasidavęs trims varžovams. Vertingiausiai šių metų anykštėnų šventės suvenyru tapo ką tik išleistas šio krašto fotomenininkų bei rašytojų albumas "Puokštė Anykščiams", kurį rengė 23 autoriai.

Marijampolėje baigėsi dailininkų kūrybos dienos. Mieste veikia dailininkų klubas "Žvilgsnis". Dalyvavo trylika profesionalių menininkų iš Lietuvos ir Lenkijos. Norėta suburti menininkus, susijusius su Marijampole – ten gimusius, augusius ir dirbusius. Drobės bandė užpildyti dailininkai š Kauno, Vilniaus ir kitų miestų. Tai buvo jau trečias "Žvilgsnio" surengtas įvykis, suburiantis kūrėjus kas ant rus metus.

Baritonas D. Staponkus pelnė specialų prizą už vokiškų dainų ir operų ištraukų interpretavimą tarptautiniuose operos meistriškumo kursuose Benskovė, Vokietijoje. Apdovanojimą lietuviui paskyrė kursų profesūra, išklausei daugiau kaip 20 jaunų solistų iš Vokietijos, Lenkijos, Čekijos, Rumunijos ir Lietuvos.

Operos legenda Luciano Pavarotti.

Pasaulis atsisveikino su garsiuoju tenoru, stebėdamas jo laidotuves televizijoje iš Modeno katedros, statytos 12 amžiuje, kurioje jis ne kartą giedojo. Rugsėjo 8 d. buvo pamaldos už jo sielą. Būdamas 9 metų pradėjo studijuoti dainavimą, nors negalėjo laisvai skaityti gaidas. Bet ir Enrico Caruso nebuvo gerai susipažinęs su muzika, bet buvo geras dainininkas. L. Pavarotti gimęs 1935 m. Tūkstančiai praėjo pro jo karstą bažnyčioje.

Savo karjeros metu jis dainavo tik 26 operas scenoje. Muzikos kritikai rašo, kad jam geriausiai sekėsi atlikti Riccardo partiją G. Verdi operoje "Kaukių balius". Pirmą kartą jis nustebino visus, kai 1972 m. Metropolitan operoje New York dainavo Donizetti operoje "Pulko duktė" ("Fille du Regiment"), kurioje yra devynios aukščiausios tenorui gaidos (High C's). *New York*

Times kritikas Anthony Tommasini rašo, jog tas gaidas yra dainavę Alfredo Kaus, Franco Corelli ir Jussi Bjoerling, bet niekas taip skaidriai nepadaįnavo tų gaidų kaip L. Pavarotti. Ateinančiame sezone tą operą dainuos tenoras Juan Diego Florez.

Luciano Pavarotti dainavo Metropolitan operoje 379 spektakliuose, kurioje po "Toscos" dainavimo buvo kviečiamas nusilenkti 10 kartų, kai sustojusi publika plojo 15 minučių. Čikagos Lyric operoje dainavo tik 26 spektaklius.

Jo tėvas buvo kepėjas, o motina dirbo cigarų fabrike. Liko antroji žmona, trys dukterys iš pirmųjų vedybų ir dar viena duktė iš antrosios santuokos. Yra išleistos dvi biografinės knygos: "L. Pavarotti: mano istorija" ir "L. Pavarotti: mano pasaulis", kurias parašė William Wright. *STD inf.*

FOTOGRAFIJŲ KONKURSO "MANO LIETUVYBĖS MOKYKLA" NUOSTATAI

Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skelbia fotografijų konkursą užsienio lietuvių bendruomenių nariams.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Konkursą organizuoja Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau vadinama – departamentas).
2. Konkurso tikslas - fotografijos meno pagalba sudaryti sąlygas užsienio lietuvių kūrybinei raiškai, individualybės sklaidai, skatinti visuomenę domėtis užsienio lietuvių gyvenimu, supažindinti ją su užsienio lietuvių švietimo įstaigų veikla.
3. Konkurse gali dalyvauti užsienyje gyvenantys tautiečiai ir išeivijoje veikiančios lietuvių organizacijos.
4. Informacija apie konkursą skelbiama Tautinių mažumų ir išeivijos departamentu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės interneto svetainėje \o "http://www.tmid.lt"\t "_blank" www.tmid.lt, užsienio lietuvių bendruomenių in-

formaciniuose leidiniuose bei tinklalapiuose.

II. DARBŲ PRIĖMIMO IR VERTINIMO TVARKA

5. Darbai priimami **iki 2007 m. gruodžio 1d.** adresu: Fotografijų konkursui "Mano lietuvybės mokykla". Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, T. Kosciuškos g. 30, Vilnius, LT-01100
6. Pageidautinas fotografijos formatas ne mažesnis nei 15x21 cm., fotografijos taip pat gali būti siunčiamos ir elektroniniu formatu (jpg. arba bmp.)
7. Darbo antroje pusėje turi būti pritvirtinta informacinė etiketė, kurioje spausdintomis raidėmis užrašyta: fotografijos pavadinimas, autoriaus vardas, pavardė, adresas, telefono numeris arba el. pašto adresas. Siunčiant elektroniu paštu taip pat turi būti nurodyta fotografijos pavadinimas, autoriaus vardas, pavardė, adresas, telefono numeris arba el. pašto adresas.
8. Fotografijų konkurso dalyvis vertinimui pateikia ne

Amerikos Lietuvių Tatinės sąjungos Čikagos skyriaus gegužinėje š.m. rugsėjo 2 d. Ateitininkų namų ažuolyne. Iš kairės: Algirdas Ostis, Regina Ostienė, Algirdas Matulionis, Vytautas Čepėnas, Oskaras Kremeris ir Birutė Buchienė.

Jūratės Variakojienės nuotr.

- daugiau kaip penkias fotografijas.
9. Darbai, neatitinkantys 6 ir 7 punktuose nurodytų reikalavimų, nebus vertinami.
  10. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie LRV generalinio direktoriaus sudaryta ekspertų komisija atrinks geriausius darbus.
  11. Ekspertų komisija pateiktus darbus vertina 2007 m. gruodžio 3-14 d.
  12. Komisijos narys, artimais giminystės ryšiais susijęs su konkurso dalyviu, balsa-

- vime nedalyvauja.
13. Ekspertų komisija, vertindama konkurso dalyvių darbus, vadovaujasi šiais kriterijais:
    - 13.1. temos atskleidimas;
    - 13.2. formos ir turinio originalumas, savitumas;
    - 13.3. darbo meniškumas;
    - 13.4. darbo estetiškumas.
  - III. BAIGIAMOSIOS
NUOSTATOS
  14. Fotografijų konkurso laimėtojai apdovanojami prizais ir diplomais, jų darbai bus

- skelbiami Departamento interneto svetainėje \o "http://www.tmid.lt" \t "_blank" www.tmid.lt, bus organizuojama konkurso lauretų darbų paroda.
15. Fotografijų konkursas vyks nuo **2007 m. rugsėjo 1 iki gruodžio 1 d.** Konkurso dalyviai apie tikslesnį apdovanojimų teikimo laiką ir vietą bus informuoti.
  16. Telefonas pasiteirauti (8 5) 262 9543 arba el. paštas: bertas.venckaitis@tmid.lt

“LIETUVIŲ TAUTOS – LIETUVIŲ KALBOS LIKIMAS” Dr. Algimantas Liekis

XXXV.

Žinoma, dėl tų nesibaigiančių diskusijų, pažadų, savojo “aš” iškėlimo nieko nuostabaus.

Laisvoje šalyje dažnas stengiasi pasirodyti, įrodyti, kad tik “jis” viską išmano ir gali. Puičiai tai matoma ir dabartinėje Nepriklausomoje Lietuvoje, kurioje 2006m. pradžioje buvo net 35 politinės partijos ir kiekvienos jų vadovai savo interviu ar diskusijose radijo ir televizijos studijose yra tik genijai, viską išmantys ir, anot jų, jei būtų valdžioje, tai Lietuvą be matant rojum paverstų. Lietuvis visur palieka lietuviu.

Bet tų partinių, grupinių nesutarimų eksploatavimas, mažino ir visos išeivijos galimybes suteikti realią paramą kariaujančiai partizaninių karą Lietuvių Tautai, sudarė galimybę išskverbti ir į išeivijos organizacijas KGB agentams, įpainioti į savo tinklus ir vieną kitą žymesnį lietuvių veikėją, neretam to net nesuvokus. Kaip rodo dokumentai, vienas žymiausių lietuvių partizanų J. Lukša, 1948 m. pradžioje, su

dideliais mūšiais išsiveržęs dar su keliais partizanais per geležinę SSRS sieną į Vakarus, po pasitarimų Baden Badene (Vokietijoje) su išeivijos vadovais ir kai kurių Vakarų valstybių atstovais, grįžo iš Vakarų į Lietuvą gan nusivylęs išeivijos vadovais ir apskritai Vakaraais, grįžo, kad ne žodžiais, o ginklu toliau kovotų už Laisvę ir Nepriklausomybę. Praktiškai išeivijos, kaip ir apskritai demokratinių Vakarų valstybių paramos kovojanti Lietuva beveik neįautė. Bet išeivijos surinkti duomenys ir jų paskelbimas tenykštėje spaudoje, turėjo teigiamą poveikį ypač jauniems lietuvaiciams, pažadinant jų domėjimąsi Lietuva.

Didesnę paramą išeivija suteikė lietuvių disidentams, pirmiausia perspausdindama ir išplatidama pasaulyje antitarybinio pogrindžio Lietuvoje spaudą, įvairius jo parengtus dokumentus, o taip pat globojant tuos, kurie vienu ar kitu būdu išsiveržę iš okupuotos Lietuvos, atsidadavo Vakaruose.

Daug išeivija prisidėjo prie

to, kad pasauliui nuolat būtų primenama apie okuputą Lietuvą ir jos teisę atkurti savo Nepriklausomą valstybę. Nuolat apie savo pavargtąjį kraštą išeivijos atstovai primindavo JAV vyriausybei, prezidentui. Būdavo didelio džiaugsmo, kai jie priimdavo išeivijos atstovus - dažnai po kiekvienos tokios audencijos spauda, kaip sakytą, savaip interpretuodavo valdžios atstovų žodžius, kad neretas ir patikėdavo tuo, kad jau “dabar” Amerika tikrai išvaduos Lietuvą. Bet dažniausiai po to vėl viskas tęsdavosi taip kaip anksčiau.

Dar besibaigiant Pirmajam pasauliniam karui, išeivija labai tikėjo, kad tuometinis JAV prezidentas V. Wilson savo 1918 m. tautų apsipredimo teisių deklaracijoje, įrašys ir lietuviams teisę atkurti savo valstybę (dėl to pas prezidentą ir kongresmenus nekartą lankėsi lietuvių išeivijos atstovai). Tačiau Deklaracijoje buvo nurodyta, kad tik lenkams turėtų būti suteikta teisė atkurti savo Nepriklausomą valstybę “į kurią turėtų įeiti neginčijamai lenkų apgyvendintos teritorijos, kuriai būtų užtikrintas laisvas priėjimas prie jūros ...”.

Nepaisant to, kad lietuvių Tauta savo krauju įrodė pasauliui savo teisę turėti Nepriklausomą valstybę, bet ir tada JAV buvo paskutinė, kuri pripažino

Lietuvą Nepriklausoma valstybe (1922m.), gerokai po to, kai tą padarė net bolševikinė Rusija (1920 m.), buvusi pavergėja.

Rimtesnių vilčių nesuteikė lietuvių išeivių delegacijai ir JAV prezidentas D.Ruzveltas, audencijoje 1940 m. spalio 15 d. Nieko rimto nepažadėdavo lietuvių atstovams ir kiti JAV prezidentai pokario metais, pagaliau ir po 1990 m. lietuvių tautai vėl išsikovojo Nepriklausomybę, JAV ją pripažino irgi tik po to, kai tai padarė buvusi okupantė – Rusija. **Visa tai dažnam studijuojančiam Amerikoje lietuvių išeivijos veiklą, sukelia abejonių dėl tikrojo jos veiksmingumo; tai, kad valstybės veikėjai paguosdavo, pasveikindavo lietuvių Tautos ir Lietuvos švenčių progą, baliuose pakeldavo tostą už “greitą” Lietuvos išlaisvinimą, dažniausiai būdavo tik mandagumo žestas ar noras įsiteikti prieš artėjančius naujus rikimus. Tačiau praktinėje politikoje ir toliau elgdavosi taip, kas būdavo naudinga ne kokiai “tautinei mažumai”, o JAV, jos galios stiprinimui. Bet ir išeivijos protestai prieš SSRS “šaltojo karo” metais, buvo naudingi JAV vadovams, stiprinant savo ir menkinant SSRS įtaką pasaulyje. **Kitaip sakant****

didžiosioms valstybėms mažosios tautos ir valstybės pėstininkės jų, didžiųjų valstybių šachmatų žaidimuose. Ne išimtis buvo ir JAV. Tai iš dalies paliudija ir Antrojo pasaulinio karo pradžioje, atrodo, slapti JAV ir SSRS susitarimai dėl pasaulio pasidalymo po to, kai bus įveikta nacių Vokietija ir jos sąjungininkės.

Pagal tą susitarimą Baltijos valstybės buvo numatyta “grąžinti” SSRS. To susitarimo idėjas po trejetos metų pakartojo JAV, SSRS, D.Britanijos vadovai Jaltos konferencijoje, vėliau Techerano ir kitose. **Tų susitarimų negalėjo pakeisti ir pati energingiausia, masiškiausia išeivijos veikla, pateikiami vyriausybei dokumentai ir keliamai reikalavimai dėl Lietuvos išlaisvinimo. Tai patvirtina, kad yra tik svajonė, jog išeivija gali išspręsti ir Tėvynės likimą.**

Nors malonios iliuzijos teikia ir jėgų įveikti ir kasdienybės sunkumus, ryžtis rodos neįmanomiems žygiams; ne daug kas pasaulyje tikėjo, kad ir Lietuvių Tauta, beveik po 50 metų okupacijos, įstengs atkurti savo Nepriklausomą valstybę.

Tad norėtusi tikėti, kad ir išeivijos likimas, kaip Lietuvių Tautos dalies, ateitis bus ne tik tragiška. **(Bus daugiau)**

RENGINIŲ KALENDORIUS

RUGSĖJO 29 d., “Ateities” klubas rengia poeto Bernardo Brazdžionio 100 metų gimimo minėjimą. Programą atliks aktorė Virginija Kochanskytė.

SPALIO 6 d. 7 val. v. Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos salėje įvyks koncertas. Solistai **Liveta ir Petras Kazlauskai**. Rengėjai Pasaulio lietuvių fondas.

SPALIO 27 d. ir 28 d., – **Lietuvių dienos** Clevelande. Rengia JAV Clevelando Bendruomenė.

LAPKRIČIO 11 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – Šv. Jurgio parapijos Rudens šventė.

LAPKRIČIO 17 d., šeštadienį, 6 v.v. – **“EXULTATE” choro 25-mečio** koncertas.

2008 m. kovo 30 d., sekmadienį – Atvelykio stalas Dievo Motinos parapijoj. Rengia vyr. skaučių “Židinyš”.

(Atkelta iš 7 psl.)

TAUTOS ŠVENTĖ...

kitų kunigaikščių, “Vytautas nebus išskirtas iš kitų”, sako R.Budrys.

Prieškariniais laikais minėti jubiliejiniai Vytauto metai, egzistavo tam tikras šio valdovo kultas, todėl, R. Budrio manymu, visi kiti valdovai buvo užgožti. Jis prisiminė kunigaikštį Aleksandrą, kuris statė Katedrą, apjuosė Vilnių gynybine siena, kadangi gyveno Lietuvoje, lenkų istoriografijoje minėtas mažai. Todėl nedaug apie jį pavyko “nusirašyti” lietuvių istorikams. Taip mano direktorius. Pasak R. Budrio, visų kunigaikščių nuopelnai Valdovų rūmuose bus atspindėti moksliškai teisingai.

Kodėl “vytautinės” nešvenčiamos šiais laikais, R.Budrys siūlė paklausti valstybės vadovų arba istorikų. “Yra valstybinės komisijos, jos tuos dalykus ir sprendžia”. – sakė direktorius. Tačiau jis džiaugėsi, kad vis dar prisimenama, jog tokių švenčių būta.

Kiekviena tauta savo istorijoje turi daug jai nusipelnusių žmonių ir Lietuva nėra išimtis. Šios dienos proga mes ir vėl prisiminėme Vytautą ir tą istorinį laikotarpį kai Lietuvos valstybė siekė nuo Baltijos iki Juodosios jūrų. Kadangi valstybės branduolys yra tauta, tai jos kilmė žmonėse visuomet kėlė susidomėjimą. Mums lietuviams šis aspektas iš kur mes atėjome bus itin svarbus, kai 2009 metais kraštą užpuls (tikime ne ginkluoti) turistai norėdami pamatyti kas tai yra Vilnius kurį UNESCO tiems metams išrinko vienu iš Euro-

pos kultūros centru, bei kas yra ir pati Lietuva kuri švęs tūkstantmetį nuo savo vardo pirmą kartą istorijos šaltiniuose paminėjimo.

Apie Lietuvių tautos kilmę be rimtų studijų yra ir nemažai legendų.

XV-XVI a. garsėjo lietuvių kilmės iš romėnų teorijų. Esą Romos imperatoriaus giminaitis Palemonas su savo pavaldiniais palikęs senąją tėvynę, atplaukęs prie Nemuno ir Dubysos pakrančių, čia įsikūręs ir davęs pradžią lietuvių tautai.

Iš vokiečių metraščių žinoma gotiškoji lietuvių kilmės teorija. XV a. iš gotų mėginta kildinti prūsus, o XVI a. imta teigti, kad iš gotų yra kilę ir lietuviai. Gotiškoji lietuvių kilmės teorija lyg ir turėjo pateisinti Vokiečių ordino žygius: patys vokiečiai, esą kilę iš gotų, neva veržęsi į “savo” kraštą, lietuvių ir ypač prūsų žemes.

XIII a. Italijoje, o XVI a. Vokietijoje pasirodė teorijų, kad lietuviai kilę iš graikų. Remtasi tuo, kad abiejose kalbose yra panašiai skambančių tikrinių vardų.

XX a. I-ojoje pusėje buvo sukurta hetiliškoji lietuvių kilmės istorija. Pasak jos, iki III tūkstantmečio prieš Kristų tarp Skandinavijos ir Adrijos jūros tariamai gyvenusių hetitų tikrasis vardas buvęs gudi (“avių augintojai”), vėliau jie vadinti ir gotais. Vieni ją išsikraustę į Mažąją Aziją, o kiti apsigyveno tarp Baltijos jūros, Vyslos ir Dniepro upių. Jie ir tapę lietuvių protėviais.

Visos šios teorijos – tai tik įdomios legendos ir tik XIX-XX a. buvo sukurta labiau moksliškai pagrįsta indiškoji lietu-

Tautinės sąjungos Čikagos skyriaus gegužinėje, Ateitininkų namų ažuolyne, Irena Kazlauskienė, Irena Kriaučeliūnienė, Jūratė Lukminienė ir P. Pivoriūnienė.

Vytatuto Jasinevičiaus nuotr.

CLEVELAND, OH

IŽVALGUMAS, SPRENDIMAS IR PASIEKIMAS

Š.m. rugsėjo 9 d., po sumos įvyko Šv. Jurgio parapijos (Cleveland, OH) metinė gegužinė. Pagal isisenėjusią tradiciją, ji vyksta parapijos sodyboje, kuri šiam tikslui buvo tinkamai paruošta: gražiai apkarpyti krūmai ir medžiai, nupjauta žolė, svečių patogumui pastatytos palapinės... Tačiau negailestingas oras šiom pastangom nepritarė: visa šeštadienio naktį ir sekmadienį nepertraukiamai lijo. Kadangi gegužinės atidėti nebuvo galima, buvo nuspręsta ją perkelti į parapijos salę, prie sodybos.

Tai buvo lengva padaryta, nes gegužinės rengėjų ir savanorių būrį sudaro šioje veikloje gerai nusimanantys žmonės, kurių tikslas – parapijos gerovė. Neabejotina, kad lauke vykusios

gegužinės aplinka būtų buvus malonesnė ir suaugusiems ir vaikams, tačiau aplinkybėms nepalankiai susiklosčius, kitos išimtys nebuvo. Gegužinė nuo to nenukentėjo: joje atsilankė per 125 svečių. Kad gegužinė buvo sėkminga yra nuopelnas ir rengėjų ir parapijos labui pasiaukojančių savanorių ir loterijos dovanų aukotojų ir maista gaminusių parapijiečių ir liautaus nepabūgusių svečių. Dėkojame visiems atsilankiusiems. Jie turėjo proga pasivaišinti skaniais ir skalsiais patiekalais, išbandyti savo laimę ivairiuose žaidimuose ir tuo pačiu padėti parapijai. Ši gegužinė buvo mūsų visų darnus pasiekimas.

A.V.Matulionis

vių kilmės teorija. Ji atsirado dėl lietuvių kalbos panašumo į sanskritą.

Lietuvių tautinio atgimimo šauklys **Jonas Basanavičius** teigė, kad lietuviai yra trakų ir frigų genčių, atsikėlusių prie Baltijos jūros, palikuonys (kai kurie latvių mokslininkai taip aiškino ir latvių kilmę). Jonas Basanavičius, kurdamas savo teoriją, rėmėsi archeologijos, etnografijos, tautosakos, kalbos duomenimis ir savaip juos aiškino.

XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje lietuvių kilmės klausimą imta suvokti kaip indoeuropiečių ir visų baltų problemos dalį. Kalbininkas **Kazimieras Būga** įrodė, kad lietuvių ir latvių protėviai baltai prieš Kristaus gimimą gyveno Dniepro aukštupyje. XX a. 2-joje pusėje įsigaliojo nuomonė, kad tolimoje senovėje baltų gyventa dideliame Vidurio ir Ryto Europos plote, kuris apėmė dabartinę Lietuvą, taip pat Baltarusiją, šiaurės vakarinę Ukrainos dalį, vakarinius Rusijos pakraščius, Karaliaučiaus kraštą ir plotą Lenkijos šiaurės rytuose. Ši nuomonė turi mokslinį pagrindą – tuose plotuose ypač daug baltiškos kilmės vandenvardžių.

Iš kadaise gausaus baltų genčių būrio XXI a. pasiekė tik lietuviai ir latviai. Lietuvių tauta, XIII a. pirmoji iš visų baltų genčių sukūrusi savo

valstybę, patyrė ir klestėjimo, ir skaudžių netekčių. Sunkiausiu metu lietuvių tauta visada atrasdavo jėgų susitelkti, pasipriešinti, tarsi legendinis paukštis Feniksas vėl pakilti iš pelenų. (ž. **Tautos kilmė**, Zigmas Zinkevičius, Aleksiejus Luchtanas, Gintautas Česnys. Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. Vilnius, 2006 iš knygų serijos LIETUVA mokiniams)

Apie tautos atsparumą bei pasipriešinimą ir jos naikinimą aiškiai kalba dar taip neseniai (tik prieš 20 metų) Vilniuje rugpjūčio 23 dieną šalia laisvės šauklio Adomo Mickevičiaus paminklo įvykęs viešas nedidelės grupės lietuvių susirinkimas. Drąsuoliai buvo pasiryžę aukoti save, kad tauta pabustų, sužinojusi apie slaptuosius susitarimus. Šis susirinkimas ir buvo pradžia sovietinės Lietuvos okupacijos pabaigos.

Deja, po 20-ties metų ši istorinė atmintis, bent Kaune, akivaizdžiai pasirodė apmirusi. Juodojo kaspino dieną (taip rugpjūčio 23-ji dabar yra vadinama) net prie Kauno savi-valdybės plevėsuojančios trišpalvės nebuvo užrišta Lietuvai tragišką įvykį primenanti juoda juosta.

Mes mokėjome prisiminti savo istoriją kai tauta išgyveno skaudžiausias okupacijos valandas, bet vos tik tautai prisikėlus naujam gyvenimui, tie

DIRVAI AUKOJO

G.Lazdinis, Euclid, OH	76
A.Skridulis, Daytona Bch., FL	55
Anonimas, Rocky River, OH ...	50
T.Reventas, Houston, TX	50
Kun.J.Bacevičius, Clev., OH ...	45
G.Indreika, Chicago, IL	45
D.Cipkus, Willoughby, OH	30
G.Leonas, Bradford, NH	30
R.Baika, Salem, NH	25
G.Breichmanas, Dundas, CAN.	25
D.Degėsys, Gates Mills, OH ...	20
R.Minkūnas, Seven Hills, OH ..	20
E.V.Leger, N. Olmsted, OH	15
R.Janušauskas, Clev., OH	10
S.Juozapaitis, Euclid, OH	10
L.Paskus, Burlington, CAN	10
A.Sandargas, Clermont, FL	10
F.Jakaitis, Miami Bch., FL	5

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

prisiminimai vėl pradėjo blėsti. Nemažonai yra priimti palyginimai, kad šioje srityje mes dar turime ko mokytis iš kaimynų lenkų, nes jie moka savo istoriją mylėti, teigia kai kurie kritikai. Nors mes irgi mylime savąją, bet kitaip nei jie, sako kritikai. Jų nuomone – lenkai didesni patriotai.

Lietuvos istorijoje Rugsėjo 8-ji buvo ir visuomet liks Vytauto Didžiojo karūnavimo diena nieko bendro neturinti su Padėkos už Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės apgynimą dieną.

Jeigu norima Rugsėjo 8-ją, kuri turi gilią tradiciją ir ypatingą reikšmę lietuvių tautos istorijoje, vadinti “pritempta” švente, tai kyla klausimas kaip ir iš kur atsirado Padėkos už Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės apgynimą diena. Ar ne jai geriau tiktų šis “pritemptos” šventės vardas.

Minėti karūnaciją, nors ji ir neįvyko, yra tikslu, nes ne karūna ant galvos, bet jos pripažinimas Vytautui nusakė karūnacijai numatytos dienos svarbą.

Karūna nematuojama karaliaus galvai – karalius matuojamas karūnai. Vytautas buvo toks asmuo.

P.S. Rugsėjo devintą dieną Los Angeles Tautinės Sąjungos skyrius suruošė tradicinę Tautos šventę, kurioje buvo pasakyta ši kalba.

SPORTAS

2007 m. METINIS VISUOTINIS ŠALFASS-gos SUVAŽIAVIMAS

Metinis visuotinis 2007 metų Šiaurės Amerikos Lietuvių Fizinio auklėjimo ir sporto Sąjungos (ŠALFASS) suvažiavimas įvyks 2007 m. lapkričio 17 d., šeštadienį, Clevelando lietuvių namuose, 877 East 185-th St., Cleveland, Ohio, USA. Telefonas: 216-531-2131.

Suvažiavimo pradžia – 11:00 val. ryto.

Pagal ŠALFASS-gos Statutą, suvažiavime sprendžiamuoju balsu dalyvauja ŠALFASS-je registruotų sporto klubų rinktieji atstovai, sporto klubų pirmininkai ar jų įgaliojiniai, ŠALFASS-gos rinktieji

bei skirtieji pareigūnai ir ŠALFASS-gos garbės nariai.

Patariamuoju balsu kviečiami dalyvauti sporto darbuotojai, fizinio auklėjimo mokytojai, sporto veteranai, lietuviškų organizacijų, ypatingai jaunimo, bei spaudos atstovai ir visi lietuvių sportiniu judėjimu besidomintieji asmenys.

Išsamios informacijos pranešamos sporto klubams ir ŠALFASS-gos pareigūnams. Organizacijos ir asmenys, norintieji gauti smulkesnių informacijų ar pateikti pasiūlymų, prašomi kreiptis į ŠALFASS-gos Centro Valdybos pirmi-

ninką Kazimierą Deksnį, 1257 Royal Dr., Burlington, ON L7P 2G2, Canada; tel. ir faksas 905-322-6006; E-mail: kdeknsnys@cogeco.ca arba į gen. sekretorių Algirdą Bielskų, 34251 Ridge Rd., Apt. 408, Willoughby, OH 44094-2969, USA; tel. 440-833-0545; faksas 216-481-6064; E-mail: Vyts@VPAct.com

Šalia rutininių ŠALFASS-gos reikalų, vienu iš svarbiausių darbotvarkės punktų bus ŠALFASS-gos organų (Centro Valdybos, Revizijos Komisijos ir Garbės Teismo) rinkimai.

ŠALFASS-gos CENTRO VALDYBA

ST. PETERSBURG, FL

Lietuvių klubo kultūros būrelis, pažymint šiuos metus skirtus iškilaus Lietuvos poeto Bernardo Brazdžionio 100-sioms gimimo metinėms paminėti, š.m. rugsėjo 27 d., 3 val. p.p. rengia trijų Lietuvos poetų Bernardo Brazdžionio, Kazio Bradūno ir Liūnės Sutemos poezijos vakarą, kurio programą atliks aktorė Virginija Kochanskytė. Prašome jau dabar stalus (10 asm.) rezervuoti ir pavienius bilietus įsigyti pas Vidą Sabienę, skambinant tel. 727-864-6621 arba sekmadieniais klube. Auka – 5.00 dol. asmeniui. Po programos kviečiame pabendrauti prie vaišių. Dėkojame Mildai ir Stasiui Ta-

mulioniams už aktorės iškvietimą ir globą.

LIETUVOS PILIEČIAMS PASŲ IŠDAVIMO KLAUSIMAI

2006 m. gruodžio mėn. LR išleido įsakymą Nr.597, kuriame nurodoma Lietuvos pasų išdavimo ir keitimo taisyklės. Šią informaciją galima rasti interneto svetainėje <http://www.ltconsny.org/Pasai.htm>. Taisyklės nurodo, kad Lietuvos pilietis, norėdamas pratęsti, pakeisti ar naujai gauti Lietuvos piliečio pasą turi asmeniškai atvykti užpildyti anketą ir taip pat atvykti asmeniškai pasą atsiimti. Garbės konsulatui pasų išdavimo negali atlikti. Kadangi Floridos valstija priklauso New York Generaliniam Kon-

sulatui, tai reiškia, kad piliečiai turi vykti į New York. Susidaro didelės išlaidos.

Garbės konsulas vakarinei Floridai Algimantas Karnavičius, sutaręs su generaliniu konsulu New York Jonu Paslausku, praneša, kad vakarinėje Floridoje gyvenančių Lietuvos piliečių priėmimas konsuliniais reikalais rengiamas š.m. lapkričio 8-9 d., ketvirtadienį ir penktadienį, Lietuvių klube, 4880-46th Ave. North St. Petersburg, FL. Generalinio konsulato atstovė konsulė galės aptarnauti tik ribotą piliečių skaičių, todėl norintieji susitikti su konsule konsulinio pataravimo reikalais, prašomi registruotis pas Jovitą Acutę-Parker tel. (727)418-7617 arba e-mail Jovita@aorec.com

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima trečiadieniais 10:00-11:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

CNC MACHINISTS
A LAKE COUNTY COMPANY
IN NEED OF EXPERIENCED
CNC MILLING SET-UP &
OPERATORS. CALL TOM
AT 440-951-9972

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.

Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.

Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.

Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

Išlydėdamas Lietuvos krepšininkus į Europos čempionatą Ispanijoje prezidentas Valdas Adamkus linki laimės Šarūnui Jasikevičiui. Ispanijoje, rugsėjo 14 d. vykusiose itin nervingose ir atkakliose Europos čempionato ketvirtfinalio rungtynėse Lietuvos krepšinio rinktinė įveikė Kroatijos krepšininkus rezultatu 74:72. Ji dabar – tarp keturių stipriausių Europos komandų.

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

**William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt**

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire Hall

OPEN

Mon.-Fri.: 9 am to 6 pm

Sat.: 9 am to 4 pm

866 E. 260 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą,
prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite
šiose interneto svetainėse, arba paskambinkit

LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204

linas@fixlerrealty.com

www.ClevelandHousingMarket.com

www.LyndhurstOhioHomes.com

www.Euclid-Homes.com

www.Richmond-Heights-Homes.com

www.MayfieldHomes.net

www.Pepper-Pike-Homes.com

www.SouthEuclidHomes.com

www.Beachwood-Ohio-Homes.com

www.FixlerRealty.com

Fixler Realty Group, Inc.

Linas Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204